

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

СИСТЕМА ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю
«Екософт», м. Ірпінь

Студента 2 курсу 2 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економічна
безпека», денна форма навчання

Лобутинського
Антон Сергійовича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Чаюн Ірина
Олександрівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2018
ЗМІСТ

Анотація.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I.....	10
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Економічна сутність фінансово-економічної безпеки підприємства; основні фактори, що впливають на її формування.....	10
1.2. Характеристика складових системи економічної безпеки підприємства.....	16
1.3. Система збалансованих показників оцінки економічної безпеки підприємства.....	22
РОЗДІЛ II.....	35
Аналіз діючої системи фінансово-економічної безпеки ТОВ «НВО Екософт».....	35
2.1. Оцінка результативних показників діяльності, їх складу та динаміки.....	35
2.2. Оцінка чисельності та ефективності використання персоналу підприємства.....	42
2.3. Характеристика фінансової незалежності та платоспроможності підприємства.....	46
2.4. Інтегральна оцінка рівня економічної безпеки підприємства.....	58
РОЗДІЛ III.....	69
ОБГРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «НВО ЕКОСОФТ».....	69
3.1. Планування результативних показників діяльності, що забезпечать підвищення економічної безпеки підприємства.....	69
3.2. Цільові параметри формування та використання персоналу підприємства.....	72
3.3. Планування параметрів фінансової незалежності та платоспроможності підприємства.....	80
3.4. Формування матриці збалансованих показників економічної безпеки підприємства.....	87
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	99
ДОДАТКИ.....	104

Анотація

Лобутинський А.С. «Система збалансованих показників економічної безпеки підприємства» (за матеріалами ТОВ НВО «Екософт», м. Ірпінь). – Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізація «Економічна безпека підприємства» – Київський національний торговельно-економічний університет – Київ, 2018.

Випускну кваліфікаційну роботу присвячено теоретичним, методичним і практичним аспектам системи збалансованих показників економічної безпеки підприємства. Представлена робота дозволяє дослідити процес формування, аналіз та вдосконалення системи збалансованих показників економічної безпеки реального підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, система збалансованих показників.

ABSTRACT

Lobutynskiy A.S. "System of balanced indicators of economic security of the enterprise" (based on the materials of LLC "ECOSOFT", Irpin). – Manuscript.

Final qualifying paper on the specialty 051 "Economics", specialization "Economy of Enterprise". – Kyiv National University of Trade and Economics. – Kyiv, 2018.

The final qualifying paper is devoted to theoretical, methodological and practical aspects of the system of balanced indicators of economic security of the enterprise. It allows studying the process of formation, analysis and improvement of the system of balanced indicators of economic security of thereal enterprise.

Key words: economic safety of the enterprise, system of balanced indicators.

ВСТУП

Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності. Рівень економічної безпеки фірми залежить від того, наскільки ефективно керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Саме тому набувають актуальності проблеми забезпечення економічної безпеки, в цілому, та фінансової як елемента, що дозволяє захистити власні фінансові інтереси та створити відповідне підґрунтя для збалансованого стійкого розвитку. Особливого значення набуває система збалансованих показників підприємства, параметри фінансової незалежності та платоспроможності, формування яких дозволяє підвищити безпеку підприємства.

Актуальність теми визначається необхідністю поглиблення підходів в управлінні економічною безпекою з позицій аналізу та формування системи збалансованих показників економічної безпеки підприємства.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є розробка пропозиції щодо вдосконалення системи збалансованих показників діяльності, планування їх параметрів з метою підвищення економічної безпеки підприємства.

Відповідно до поставленої мети **завданням** випускної кваліфікаційної роботи є:

- розкриття теоретичних аспектів фінансово-економічної безпеки підприємства, характеристика складових системи безпеки підприємства та збалансованих показників оцінки економічної безпеки підприємства;
- проведення аналізу динаміки обсягів та складу результативних

показників діяльності, оцінка чисельності та продуктивності використання трудових ресурсів, характеристика фінансової незалежності, ділової активності та платоспроможності підприємства, ефективності його функціонування, оцінка організації економічної діяльності як складової економічної безпеки підприємства.

— обґрунтування шляхів удосконалення системи збалансованих показників економічної діяльності з метою підвищення економічної безпеки на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес формування системи збалансованих показників економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади аналізу та удосконалення системи збалансованих показників в ТОВ «НВО Екософт».

Товариство з обмеженою відповідальністю «Екософт» належить до науково-виробничих об'єднань. Екософт є фінансово стабільною компанією, яка вже 26 років виробляє якісні продукти для очищення води, ґрунтуючись на багаторічному досвіді в промисловості. Продукція та послуги компанії: водопідготовка, побутові фільтри для очищення питної води, устаткування для очищення води. Діяльність підприємства має таку характеристику галузей по КВЕД: дослідження і розробки; дослідження і розробки в галузі природничих та технічних наук.

Компанія Екософт виробляє продукцію з таких категорій:

- Реагенти та дозування.
- Системи фільтрації.
- Фільтри магістрального типу.
- Системи, які використовуються в промисловості.
- Фільтри для питної води.
- Мембрани. Смоли. Вугілля.

- Ємності. Басейни. Стоки.
- Ультрафіолетові знезаражувачі води.
- Системи зворотного осмосу.

Компанія Екософт виробляє продукцію, яка має високі експлуатаційні показники і продається за конкурентною ціною. Асортимент продукції компанії дуже великий - він включає в себе як малогабаритні вироби для побутового використання, так і системи, які використовуються в промисловості. Склади Екософт знаходяться в чотирьох регіонах - Західній і Східній Європі, США і Росії. Завдяки просунутій логістичній системі компанія оперативно доставляє товар в будь-який кінець світу.

В основу дослідження покладені **методи** порівняння і аналізу, що передбачають зміну показників за аналізовані періоди порівняння; розрахунковий метод, методи індукції, дедукції, ретроспективний, метод статистичного спостереження, синтезу, кореляції, методи планування витрат (розрахунковий, економіко-математичний), методи збору інформації та узагальнення.

Інформаційною базою роботи є періодична, монографічна, наукова та навчальна література з проблем формування системи збалансованих показників діяльності підприємства, також статут ТОВ «НВО Екософт», баланс, звіт про рух грошових коштів, звіт про фінансовий результат, первинна облікова звітність підприємства.

В роботі розроблено комплекс задач автоматизації планово-економічних розрахунків на ПК за допомогою Excel.

Результати дослідження мають **практичне значення** та можуть бути використані в діяльності підприємства у разі, якщо пропозиції студента будуть доцільними для керівництва компанії та дозволять отримати економічний ефект.

Апробація результатів досліджень. За результатами наукового дослідження опублікована стаття у збірнику наукових праць магістрів КНТЕУ «Економіка і фінанси підприємства» (К.: Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – Ч.1.) на тему «Теоретичні засади формування системи показників оцінки економічної безпеки підприємства».

Робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Обсяг випускної кваліфікаційної роботи складає 105 сторінок. Робота містить 17 таблиць, 1 рисунок, 6 формул. Список використаних джерел складається з 53 найменувань.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність фінансово-економічної безпеки підприємства; основні фактори, що впливають на її формування

Сучасні ринкові умови пропонують для підприємств та їх господарської діяльності дуже складне зовнішнє середовище, що характеризується постійною динамікою та нестабільністю функціонування. Керівники підприємств змушені час від часу адаптуватися до нових умов, вивчати закони розвитку ринкової економіки, враховувати багато чинників нестійкості та невизначеності економічного середовища, набувати нових навичок як керівники та власники підприємств та проводити пошук шляхів виживання в складному зовнішньому середовищі.

На економічну безпеку підприємства впливає дуже багато факторів, найважливішим з яких є рівень оподаткування, інвестиційна привабливість регіону або держави, ступінь досконалості законодавчої бази. Економічна безпека підприємства неодмінно залежить від економічної безпеки держави, тому що базується на її економічному та фінансовому потенціалі, конкретних перспективах розвитку. Власне економічна безпека господарюючих суб'єктів залежить від наявності та ефективного функціонування багаторівневої концепції економічної безпеки, що дозволяє передбачити зовнішні загрози для підприємств.

Поняття "економічна безпека" пройшло чимало переосмислень у зв'язку зі зміною умов зовнішнього середовища і з урахуванням факторів, які зумовлюють процеси управління. Вперше поняття "економічна безпека" почало застосовуватися на Заході у зв'язку зі зростанням проблеми обмеженості ресурсів та розпадом колоніальної системи, що призвело до порушення традиційних зв'язків між постачальниками ресурсів, життєво необхідних

індустріальним суспільствам. [7]

Сутність економічної безпеки полягає в забезпеченні поступального економічного розвитку суспільства з метою виробництва необхідних благ та послуг, що задовольняють індивідуальні та суспільні потреби. Раніше усі питання, пов'язані із забезпеченням безпеки покладалися на державні органи. Останнім часом спостерігається відтворення системи безпеки, в якій провідна роль відводиться державі. [9]

На мікрорівні економічна безпека проявляється в забезпеченні нормальної і стабільної діяльності підприємства, попередженні витоку інформації. [9]

Економічну безпеку підприємства можна трактувати, як:

— стан захищеності усіх систем підприємства при здійсненні господарської діяльності в певній ситуації;

— стан всіх ресурсів підприємства (капіталу, трудових ресурсів, інформації, технологій, техніки, прав) та підприємницьких здібностей, при якому можливе найефективніше їх використання для стабільного функціонування і динамічного науково-технічного та соціального розвитку, здатність запобігати або швидко нівелювати різні внутрішні та зовнішні загрози;

— сукупність організаційно-правових, технічних, технологічних, економічних, фінансових, інформаційно-аналітичних та інших методів, спрямованих на усунення потенційних загроз та створення умов для забезпечення ефективного функціонування суб'єктів підприємницької діяльності відповідно до їхніх цілей та завдань;

— стан соціально-технічної системи підприємства, котрий дає змогу уникнути зовнішніх загроз і протистояти внутрішнім чинникам дезорганізації за допомогою наявних ресурсів, підприємницьких здібностей менеджерів, а також структурної організації та зв'язків менеджменту. [9]

Головна мета управління економічною безпекою — забезпечення

найефективнішого функціонування, найпродуктивнішої роботи операційної системи та економічного використання ресурсів, забезпечення певного рівня трудового життя персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також постійного стимулювати нарощування наявного потенціалу та його стабільного розвитку. [6]

Фінансова безпека підприємства, організації чи установи посідає особливе місце в системі економічної безпеки, впливаючи абсолютно на всі сфери діяльності підприємства. Фінансова безпека є невід'ємною складовою фінансового менеджменту підприємства та повинна бути реалізована в системі певних стратегічних і тактичних заходів та відповідати сучасним умовам господарювання. У науковій літературі з питань фінансової безпеки суб'єктів господарювання наведена велика кількість визначень фінансової безпеки. Серед основних критеріїв визначення сутності фінансово-економічної безпеки підприємства виділяють стратегічний, ресурсний та функціональний. [5]

Так, російський вчений Р.С. Папехін трактує поняття «фінансова безпека» як граничний стан фінансової стійкості, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, що характеризується спроможністю підприємства протистояти внутрішнім і зовнішнім факторам [35].

Професор І.О. Бланк вважає, що «фінансова безпека підприємства являє собою кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільний захист його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки стійкого розвитку в поточному та перспективному періоді» [6].

В свою чергу дослідники Нікіфоров П. О. та Куперівська С. С. вважають фінансово-безпечною компанію ту, яка виважено і оптимально підходить до використання і управління своїми фінансовими ресурсами, здійснює чіткий їх

контроль, оперативно реагує на будь-які загрози, внутрішні чи зовнішні, з метою їх мінімізації або уникнення без шкоди для загальної діяльності [33].

Доктор економічних наук Єпіфанов А.О. трактує «фінансову безпеку» як стан підприємства, що:

- 1) дозволяє забезпечити фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність у довгостроковому періоді;
- 2) забезпечує достатню фінансову незалежність; задовольняє потреби підприємства у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення;
- 3) здатен протистояти існуючим і виникаючим небезпекам, що прагнуть завдати фінансової шкоди підприємству або змінити всупереч бажанню структуру власного капіталу, або примусово ліквідувати підприємство;
- 4) забезпечує достатню гнучкість при прийнятті фінансових рішень, захищає фінансові інтереси власників підприємства. [14]

Реверчук Н. Й. трактує поняття «фінансова безпека підприємства» як захист від можливих фінансових втрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів. [31]

Отже, проведені дослідження дозволили дійти висновку, що фінансово-економічна безпека – це стан захищеності ресурсів підприємства, фактичного виробничого та інтелектуального потенціалу від потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища за допомогою інструментів, методів, важелів та системи інформаційно-аналітичного забезпечення.

Варто відмітити, що фінансово-економічна безпека суб'єкта господарювання є складною системою, яка включає певний набір внутрішніх характеристик, спрямованих на забезпечення ефективності використання корпоративних ресурсів за кожним напрямом діяльності. Таким чином, будь-яку безпеку, в тому числі і фінансово-економічну, варто розглядати через призму її функціональних складових, що дозволяє: здійснювати моніторинг чинників, які

впливають на стан фінансово-економічної безпеки загалом; досліджувати процеси, які здійснюють вплив на забезпечення фінансово-економічної безпеки; проводити аналіз переділу і використання ресурсів підприємства; вивчати економічні показники, що відображають рівень забезпеченості функціональних складових; розробляти заходи, які слугуватимуть досягненню високого рівня складових, що призведе до посилення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання у цілому. [6]

Отже, враховуючи вище викладене, фінансово-економічна безпека – це такий фінансово-економічний стан підприємства, який сприяє забезпеченню захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища і створенню необхідних фінансово-економічних умов для безперервної успішної діяльності та сталого розвитку підприємства.

Головною метою фінансово-економічної безпеки виступає гарантування фінансової стійкості та максимально ефективного функціонування підприємства у поточному періоді та високий потенціал розвитку у майбутньому, головною умовою якого є здатність протистояти існуючим негативним зовнішнім та внутрішнім факторам, виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні завдати збитків підприємству.[29]

Основними завданнями управління фінансово-економічною безпекою підприємства є:

- визначення пріоритетних економічних та фінансових інтересів, які потребують захисту у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;
- ідентифікація і прогнозування зовнішніх та внутрішніх загроз фінансово-економічним інтересам підприємства;
- виявлення та попередження кризових явищ;
- забезпечення ефективної нейтралізації загроз фінансово-економічним

інтересам підприємства, розробка необхідних заходів та оцінка їхньої ефективності. [30]

Головною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення його стабільного та максимально ефективного функціонування. До функціональних цілей економічної безпеки підприємства належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства (організації);
- гарантування технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу того чи того суб'єкта господарювання;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством (організацією);
- мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища;
- якісний правовий захист усіх аспектів діяльності підприємства (організації);
- гарантування захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації;
- забезпечення ефективної організації безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.[30]

Серед функціональних складових належного рівня економічної безпеки фінансова складова вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

У процесі оцінки поточного рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки підлягають аналізу: фінансова звітність і результати роботи підприємства (організації) – платоспроможність, фінансова незалежність, структура й використання капіталу та прибутку; конкурентний стан підприємства (організації) на ринку – частка ринку, якою володіє суб'єкт

господарювання; рівень застосовуваних технологій і менеджменту; ринок цінних паперів підприємства (організації) – оператори та інвестори цінних паперів, курс акцій і лістинг. Важливою передумовою охорони фінансової складової економічної безпеки є планування (включаючи й бюджетне) комплексу необхідних заходів та оперативна реалізація запланованих дій у процесі здійснення тим чи тим суб'єктом господарювання фінансово-економічної діяльності.

1.2. Характеристика складових системи економічної безпеки підприємства

Система економічної безпеки кожного підприємства є індивідуальною, її повнота і дієвість залежать від чинної в державі законодавчої бази, від обсягу матеріально-технічних і фінансових ресурсів, виділених керівниками підприємств, від розуміння кожним з працівників важливості гарантування безпеки бізнесу, а також від досвіду роботи керівників служб безпеки підприємств.

Надійний захист економічної безпеки підприємства можливий лише за комплексного і системного підходу до її організації. Тому в економіці існує таке поняття, як система економічної безпеки підприємства. Ця система забезпечує можливість оцінити перспективи зростання підприємства, розробити тактику і стратегію його розвитку. [7]

Пріоритетним принципом організації і функціонування системи безпеки фірми треба вважати її комплексність, яка має три складових у своїй моделі:

- Об'єкти захисту: персонал, матеріальні засоби та грошові кошти;
- Функції служби безпеки: економічна, інженерно-технічна, організаційна, правова;
- Напрями гарантування безпеки: охорона, режим, кадри, документи, інженерно-технічний захист, інформаційно-аналітична, планова діяльність.

Основними елементами системи економічної безпеки є:

- 1) Фінансова безпека
- 2) Захист комерційної таємниці та конфіденційності інформації;
- 3) Комп'ютерна безпека;
- 4) Внутрішня безпека;
- 5) Безпека будинків і споруд;
- 6) Фізична безпека персоналу;
- 7) Технічна безпека;
- 8) Безпека зв'язку;
- 9) Безпека господарсько-договірної діяльності;
- 10) Безпека перевезень вантажів та осіб;
- 11) Безпека рекламних, культурних, масових заходів, ділових зустрічей та переговорів;
- 12) Протипожежна безпека;
- 13) Екологічна безпека;
- 14) Радіаційно-хімічна безпека;
- 15) Конкурентна розвідка;
- 16) Інформаційно-аналітична робота;
- 17) Експертна перевірка механізму системи забезпечення.[24]

Організація системи безпеки будь-якого комерційного підприємства повинна мати такі чотири рівні:

1. Адміністративний - управлінські рішення, необхідні для забезпечення безперервного функціонування об'єкта.
2. Оперативний - заходи забезпечення безпеки господарюючого суб'єкта специфічними засобами і методами.
3. Технічний - використання сучасних технологій у сфері забезпечення всіх видів безпеки.

4. Режимно-пропускний - система фізичної безпеки, зокрема охорона фінансових, інтелектуальних і матеріально-технічних цінностей підприємства.

При цьому захист території охоплює такі основні компоненти:

- механічну систему захисту;
- пристрій сповіщення про спроби вторгнення;
- оптичну (телевізійну) систему пізнання порушників;
- оборонну систему (звукова і світлова сигналізація);
- центральний пост управління охорони;
- персонал (патрулі, постові, чергові, мобільна група швидкого реагування, оператори).[24]

При цьому не слід забувати, що ефективна охорона власності об'єкта можлива лише за достатньої автономії діяльності охорони. При дотриманні охороною єдиних правил режиму підприємства адміністрація не повинна чинити на службу режиму будь-який тиск у вигляді скасування чи зниження рівня чинних правил обмеження доступу на об'єкт.

Головне завдання системи управління економічною безпекою підприємства - передбачення і випередження можливих загроз, що призводять до кризового стану, а також проведення антикризового управління, яке спрямоване на виведення підприємства з кризового стану; мінімізація зовнішніх і внутрішніх загроз економічному стану суб'єкта підприємництва, зокрема його фінансовим, матеріальним, інформаційним, кадровим ресурсам, на основі розробленого комплексу заходів економіко-правового і організаційного характеру. Слід мати на увазі, що найбільше значення у справі забезпечення економічної безпеки підприємництва мають первинні економіко-правові та організаційні заходи, що забезпечують фундамент, основу системи безпеки, на відміну від вторинних - технічних, фізичних тощо.[23]

У процесі досягнення поставленої мети фірма вирішує конкретні завдання, які об'єднують усі напрями забезпечення безпеки.

Завдання, вирішувані системою гарантування безпеки:

- прогнозування можливих загроз економічній безпеці;
- організація діяльності із запобігання можливим загрозам (превентивні заходи);
- виявлення, аналіз і оцінювання виниклих реальних загроз економічній безпеці;
- ухвалення рішень і організація діяльності з реагування на виниклі загрози;
- постійне вдосконалення системи забезпечення економічної безпеки підприємництва.[13]

Об'єкт і суб'єкт системи забезпечення економічної безпеки підприємництва тісно взаємопов'язані. Об'єктом системи, як зазначалося, виступає стабільний економічний стан суб'єкта підприємницької діяльності в поточний і перспективний періоди. Конкретними ж об'єктами захисту виступають ресурси: фінансові, матеріальні, інформаційні, кадрові. Суб'єкт системи гарантування економічної безпеки підприємництва має складніший характер, оскільки його діяльність зумовлюється не тільки особливостями і характеристиками об'єкта, а й специфічними умовами зовнішнього середовища суб'єкта підприємницької діяльності. Виходячи з цього, можна виділити дві групи суб'єктів, що гарантують економічну безпеку підприємництва: зовнішні і внутрішні.[13]

До зовнішніх суб'єктів належать органи законодавчої, виконавчої і судової влади, покликані гарантувати безпеку всіх без винятку законослухняних учасників підприємницьких відносин, причому діяльність цих органів не можуть контролювати самі підприємці. Ці органи формують законодавчу основу функціонування і захисту підприємницької діяльності в різних її аспектах і забезпечують її виконання.

До внутрішніх суб'єктів належать особи, що безпосередньо здійснюють діяльність із захисту економічної безпеки певного суб'єкта підприємництва. Суб'єктами можуть виступати: працівники власної служби безпеки фірми (підприємства) та запрошені працівники із спеціалізованих фірм, що надають послуги із захисту підприємницької діяльності. [13]

Головною умовою формування системи економічної безпеки підприємства є визначення сфер, у яких діють чинники небезпек і загроз.

До таких сфер належать, безпека в техногенній, науково-технічній, екологічній, інформаційній, психологічній сферах; фізична та пожежна безпека. Ці сфери детально були проаналізовані в попередньому розділі. Слід зазначити, що згадані вище підсистеми другого рівня можуть охоплювати підсистеми третього рівня. Наприклад, підсистемами економічної безпеки можуть бути фінансова, комерційна, майнова та ін.

Надійність і ефективність системи безпеки підприємства визначають за одним критерієм - відсутністю чи наявністю завданих йому матеріальних збитків і моральної шкоди. Зміст цього критерію характеризується такими показниками:

- 1) запобігання витоку конфіденційних відомостей;
- 2) запобігання протиправним діям з боку персоналу підприємства, його відвідувачів, клієнтів або припинення таких дій;
- 3) збереження майна й інтелектуальної власності підприємства;
- 4) запобігання надзвичайним ситуаціям;
- 5) припинення насильницьких злочинів щодо окремих (спеціально виділених) працівників підприємства і груп їх;
- 6) своєчасне виявлення і припинення спроб несанкціонованого проникнення на об'єкти підприємства, що охороняються. [25]

Політика безпеки підприємства - це орієнтири для дій і ухвалення рішень, які полегшують досягнення цілей. Для встановлення цих загальних орієнтирів необхідно сформулювати цілі забезпечення безпеки підприємства.

Цілями політики безпеки можуть бути:

- зміцнення економічної та фінансової незалежності підприємства;
- розвиток економічного потенціалу підприємства;
- зміцнення інтелектуального потенціалу підприємства;
- збереження і примноження власності;
- підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- максимально повне інформаційне забезпечення діяльності підприємства і підвищення його ефективності; зміцнення дисципліни праці і підвищення її продуктивності;
- захист законних прав та інтересів підприємства
- орієнтація на стандарти й лідерство в розробленні та освоєнні нової технології і продукції, що випускається;
- сприяння управлінським структурам у досягненні цілей підприємства;

З урахуванням викладеного вище можна визначити такі загальні орієнтири дій і ухвалення рішень, які полегшують досягнення цих цілей:

- збереження і нарощування ресурсного потенціалу; проведення комплексу превентивних заходів щодо підвищення рівня захищеності власності й персоналу підприємства;
- залучення до діяльності із забезпечення безпеки підприємства всіх його працівників;
- професіоналізм і спеціалізація персоналу підприємства;
- пріоритетність несилових методів запобігання загрозам і їх нейтралізації.[2]

Економічна безпека підприємства являє собою кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільний захист його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки стійкого розвитку в поточному та перспективному періоді.

1.3. Система збалансованих показників оцінки економічної безпеки підприємства

Докорінне реформування національної економіки неможливе без створення адекватного теоретичного підґрунтя, зокрема, визначення методів, принципів та інструментів аналізу фінансово-економічної безпеки підприємств. Головною метою корпоративного управління фінансово-економічною безпекою має стати створення необхідних умов, що гарантують захищеність стратегічних інтересів і здатність до сталого розвитку, можливість своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації реальних та потенційних загроз стабільності функціонування й досягнення головних цілей діяльності.

Пошук методів кількісного оцінювання рівня економічної безпеки підприємства призвів до появи різних підходів: індикаторного, ресурсно-функціонального, забезпечення програмно-цільового управління розвитком підприємства. Більш поширеним є індикаторний підхід.

Методикою Міністерства економічного розвитку і торгівлі України передбачено п'ять етапів конструювання інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства:

1. Формування множини індикаторів.
2. Визначення характеристичних (оптимальних, порогових та граничних) значень індикаторів.
3. Нормалізація індикаторів.

4. Визначення вагових коефіцієнтів.
5. Розрахунок інтегрального індексу [28].

Таким чином, оцінка економічної безпеки потребує перш за все формування множини індикаторів. Методикою визначено, що індикаторами економічної безпеки є реальні статистичні показники розвитку економіки, які найбільш повно характеризують явища і тенденції в економічній сфері. Підходи до формування множини індикаторів та визначення їх характеристичних значень для підприємств Методикою не передбачені.

За останні роки дослідженню проблем формування системи критеріїв та індикаторів для оцінки економічної безпеки присвячено значну кількість праць таких науковців-сучасників, як Т.Г. Васильців [8], М.М. Єрмошенко[15], О.В. Іващенко [19], Л.М. Худолій [46], В.Л. Ортинський [34] та ін.

Управління економічною безпекою передбачає постійний моніторинг її рівня не лише у межах підприємства загалом, але й за функціональними складовими. Кількісна оцінка останніх має на меті вирішення таких завдань: вибір системи показників оцінки сфер життєдіяльності підприємства; формування граничних значень показників у межах окремих стадій життєвого циклу розвитку підприємства; формування комплексної оцінки рівня безпеки; визначення комплексної оцінки рівня економічної безпеки.

Важливим елементом системи управління фінансовою безпекою підприємства є вивчення існуючих методів та інструментарію оцінки її рівня та подальше їх вдосконалення. Стосовно методів оцінки фінансової безпеки, то їх є безліч і кожен з дослідників формував своє бачення до необхідності їх застосування при проведенні дослідження. Даний підхід зумовлений першочергово рівнем прояву фінансової безпеки. Так, з погляду національної безпеки існує думка, що за доцільним є використання методів багатовимірного кількісного аналізу з позицій протиріч „національні інтереси – загрози їх реалізації” [38]. Медвідь М.М. пропонує використовувати методи імітаційного

моделювання для оцінки фінансової безпеки на регіональному рівні [26]. О.І. Барановський у своїй праці узагальнив існуючі методи оцінки рівня безпеки макроекономічного рівня з наголошенням на те, що не всі заявлені методи мають практичну сферу застосування [3].

З позицій безпеки підприємства В.В. Шелест пропонує використовувати наступні методи: „золотого правила фінансування” та „оперативного резерву фінансової безпеки” для проведення оперативної оцінки стану фінансової безпеки, а з метою стратегічного аналізу – метод інтегральної оцінки як комбінації фінансових індикаторів [48].

Е. В. Камишнікова виділяє три основних методи оцінки рівня економічної безпеки: метод суми, метод таксономічного аналізу - рівня розвитку та метод геометричної середньої [20]. Дана група методів дозволяє оцінити як кількісні, так і якісні параметри стану безпеки підприємства за основними функціональними складовими. В праці І.П. Мойсеєнко, М. Я. Демчишин наголошують на використанні сукупності методів економіко-математичного аналізу та методів оцінки об'єктів фінансового менеджменту [30].

Інша група вчених при оцінці рівня економічної безпеки застосовують кількісні та якісні методи оцінки ризику. З позицій теорії ризику також оцінено економічну безпеку підприємства в працях авторів С.В. Забіяко, Е.С. Светлова як інтегральні методи комплексної оцінки загроз [16].

На думку В.Л. Ортинського, основними групами розрахункових показників для оцінки фінансово-економічного стану (безпеки) підприємства є показники прибутковості, ділової активності, фінансової стійкості, платоспроможності. Розраховуючи коефіцієнти ділової активності підприємства, він пропонує використовувати: оборотність активів оборотність товарно-матеріальних запасів, середній термін оплати дебіторської заборгованості, середній термін оплати кредиторської заборгованості [34].

У монографії за ред. Т.Г. Васильціва [8] пропонується запровадити методичний підхід до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, при якому діапазон значень рівня безпеки поділений на окремі рівні, і розглядати п'ять рівнів у межах діапазону економічної безпеки суб'єкта господарювання: критичний, передкритичний, низький, задовільний, прийнятний. Той чи інший рівень, на який потрапляє підприємство, визначається перевищенням фактичних значень окремих показників його діяльності над критичними обмеженнями індикаторів, які є неоднаковими для всіх рівнів, а підібрані виключно з урахуванням того рівня безпеки, який вони характеризують.

При цьому індикаторами на низькому рівні забезпечення економічної безпеки поряд з такими, як: коефіцієнт рентабельності власного капіталу, фондівіддача, коефіцієнт оборотності оборотних активів (менше середньогалузевого); коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (більше середньогалузевого). Також пропонуються: коефіцієнт оборотності товарних запасів, на передкритичному – коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт автономії, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт покриття.

Слід зауважити, що в обох працях пропонується коефіцієнт оборотності товарних запасів. А коефіцієнти оборотності окремих стадій обігу оборотних активів (запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, дебіторської заборгованості) не мають економічного змісту, оскільки ці активи не обертаються ізольовано. Продукція (новий товар) є результатом проходження послідовно усіх стадій.

Індикатор, що пропонується для оцінки задовільного рівня забезпечення економічної безпеки, – фондоозброєність або фондівіддача як обернені показники не мають характеризувати різні рівні.

Останнім часом все більшої актуальності набули підходи до аналізу і оцінки результатів діяльності, засновані на збалансованих системах фінансових і нефінансових показників (ЗСП), які характеризують найбільш істотні аспекти діяльності підприємства, а також відображають ступінь досягнення ним стратегічних цілей. Застосування збалансованих моделей з метою одержання різносторонньої, актуальної і достовірної інформації для своєчасного прийняття ефективних управлінських рішень, направлених на формування конкурентоспроможних переваг для майбутнього процвітання, орієнтоване на вимірювання та оцінку ефективності діяльності підприємства за набором показників, що відображають суттєві аспекти діяльності (фінансові, маркетингові, виробничі а також навчання й інновацій) саме з точки зору його стратегії.

Як зазначає американський вчений-економіст М.В. Мейер, розчарування великих американських компаній існуючими системами оцінки ефективності виникло тому, що більшість систем оцінки ефективності не задовольняють деяким базовим вимогам: число показників оцінки повинно бути відносно невеликим, нефінансові показники функціонування компаній повинні мати здатність до прогнозування фінансової ефективності, дані показники повинні охоплювати всю організацію, повинні бути стабільними й повинні бути використані для оцінки й мотивації персоналу [27].

Пропонуючи універсальну систему показників, Х. Рамперсад дав наступне бачення області їх застосування: «Показники діяльності – це норми, за допомогою яких оцінюється прогрес у досягненні стратегічних цілей. Вони необхідні для виконання стратегічних планів. Якщо вони взаємопов'язані таким чином, що менеджери можуть розробити на їхній основі певний курс дій, то вони подають якісь сигнали, змушуючи менеджерів приймати певні управлінські міри у випадку відхилення фактичних результатів від

запланованих. Тому показники діяльності роблять бачення й цілі організації такими, що піддаються виміру» [38].

Р. Каплан і Д. Нортон [21] рекомендували використовувати не більше 20 показників. Д. Парментер пропонує правило «10/80/10»: організація повинна мати близько 10 ключових показників результативності, до 80 виробничих показників і 10 ключових показників ефективності [36].

Заслужують уваги три види показників діяльності компанії, які

Д. Парментер запропонував, впроваджуючи систему збалансованих показників в практику діяльності компаній Європи і Нової Зеландії:

- ключові показники результативності (KRI), що характеризують положення справ у цілому;
- виробничі показники (PI), які вказують на те, що варто робити;
- ключові показники ефективності (KPI), що вказують на те, як можна кардинально підвищити продуктивність.[36]

KRI – це набір показників, що відображають ті аспекти організаційної діяльності, які є найбільш важливими для сьогоденного і завтрашнього успіху. До показників KRI відносять задоволення споживача, чистий прибуток до сплати податків, прибутковість клієнтів, задоволення співробітників, прибутковість оборотного капіталу. Проте на підставі KRI не можна одержати рекомендацій, як поліпшити ці результати. Тому ці показники зручні лише для членів правління (тобто для людей, що не беруть участь у повсякденному менеджменті).

Істинний KPI торкається більшості критичних факторів успіху й складових ЗСП. Він здійснює ефект «лавини». Поліпшення такого критичного фактору успіху, як задоволення споживача, зробить позитивний вплив на багато інших показників

Д. Парментер виділив сім характеристик KPI:

- 1) нефінансовий характер показників (їхнє значення не виражається в доларах, євро, ієнах, фунтах і т. д.);
- 2) вони відслідковуються часто (наприклад, щодня або навіть щогодини);
- 3) вони вимагають втручання генерального директора й топ-менеджерів;
- 4) вони вимагають розуміння й адекватних коригувальних дій усього персоналу;
- 5) вони припускають відповідальність конкретної особи або команди;
- 6) вони роблять значний вплив (наприклад, впливають на найбільш істотні критичні фактори успіху й більш ніж на одну складову збалансованої системи показників);
- 7) вони здійснюють позитивний вплив (наприклад, позитивно впливають на всі інші показники діяльності організації).

Якщо якому-небудь показнику надається грошове вираження, то він автоматично перетворюється в показник результативності (наприклад, обсяг денних продажів є результатом початих зусиль, які й створили цей обсяг). Розмежування між (KRI) і (KPI)) Д. Парментар вбачає в тому, що ключові показники результативності охоплюють більший проміжок часу, ніж ключові показники ефективності. Вони переглядаються щомісяця або щокварталу, у той час як KPI – щодня або раз у тиждень. Виділення KRI із загальної маси параметрів діяльності організації впливає на систему звітності. Це виражається в диференціації показників на ті, що мають значення на найвищому рівні, і на ті, що важливі на інших рівнях. Іншими словами, в організації повинні існувати звітність для вищого керівництва, що включає до 10 ключових показників результативності, і збалансована система показників, що містить до 20 показників (як PI, так і KPI) для інших менеджерів. [36]

З цього висловлювання витікає висновок, що показники ефективності не можуть застосовуватися для оцінки ефективності діяльності окремих функціональних підрозділів. Можна погодитися з Д. Парменером, що ключові показники ефективності повинні вимірятися постійно (щогодини, щодня, а в деяких випадках і раз у тиждень). Проте не безсумнівним є його твердження, що місячні, квартальні або річні параметри не є ключовими для бізнесу і вони не можуть входити до числа KPI.

Між KRI і KPI знаходиться велике число виробничих показників. Вони доповнюють KPI і входять нарівні з ними в збалансовану систему показників – для організації в цілому й для кожного її підрозділу, департаменту або відділу. Важливо, щоб при побудові системи показників вони були орієнтовані на поставлені стратегічні цілі.

До виробничих показників відносяться прибутковість 10% високопоставлених клієнтів, чистий прибуток ключових продуктових ліній, процентний ріст обсягу продажів 10% високопоставленим клієнтам, число співробітників, що беруть участь у раціоналізації та ін.

Слід погодитися, що побудова множини індикаторів системи фінансово-економічної безпеки підприємства базується на таких принципах і вимогах:

- повноти – введення додаткового індикатора не змінює результату, тобто оцінку рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, а відміну від виключення одного індикатора з вибраної множини;
- мінімальності – оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки здійснюється з використанням як найменшої кількості індикаторів;
- змістовності – кожен індикатор повинен відображати змістовну сторону аспектів оцінювання і забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;

- вимірності – кожен індикатор повинен мати кількісну міру, яка характеризує ступінь розвитку окремого аспекту системи фінансово-економічної безпеки;
- системності – врахування всіх можливих взаємозв'язків і взаємозалежностей системи фінансово-економічної безпеки підприємства та системи фінансової безпеки держави;
- прийнятності ризику – розроблення і реалізація допустимих заходів щодо недопущення виникнення граничних ситуацій у фінансовій діяльності держави та підприємства.

Таким чином, особливої уваги варто приділити саме принципам змістовності (наприклад, для визначення показників ділової активності доцільно відстежувати загальну тривалість кругообігу оборотного капіталу а також і тривалість знаходження коштів на кожній його стадії: у запасах, у незавершеному виробництві, у готовій продукції) і мінімальності (для визначення показників прибутковості, показників ліквідності та платоспроможності).

Наступним етапом визначення методичних аспектів управління економічної безпекою підприємства є формування системи показників оцінки. На основі критичного аналізу літературних джерел вітчизняних та закордонних науковців можна сказати, що немає єдності й однастайності поглядів стосовно кількості та методики обчислення показників фінансової безпеки різних рівнів.

Формування показників фінансової безпеки на мікрорівні має ряд суттєвих відмінностей, тому розглянемо цей аспект більш ретельніше. Так, при формуванні порогових значень показників фінансової безпеки слід враховувати не лише їх граничне значення, а й їх мінімальний, максимальний гранично припустиме значення або їх вектор спрямування. [13]

Індикаторами фінансової безпеки підприємства є граничні значення таких показників: коефіцієнта покриття, коефіцієнта автономії, рівня фінансового

левериджу, коефіцієнту забезпеченості відсотків до сплати, рентабельності активів, рентабельності власного капіталу, середньозваженої вартості капіталу, показника розвитку компаній, показників диверсифікованості, темпів зростання прибутку, обсягу продажів, активів, співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості тощо.

В цей же час зазначено, що показниками оцінки фінансової безпеки є: надлишок або нестача власних оборотних засобів на формування запасів та покриття витрат, пов'язаних з господарською діяльністю підприємства; надлишок або нестача власних оборотних засобів та залучених коштів; надлишок або нестача загальної величини оборотних засобів [8].

Отже, в даному підході індикаторами є ті показники, що мають граничні або порогові значення, а показники характеризують фінансову стабільність підприємства в поточному її стані, проте це не враховує стратегічну площину прояву фінансової безпеки. Також недоліком даного методу є дослідження вузького кола факторів на формування фінансової безпеки, оскільки вплив величини запасів для підприємств різного галузевого спрямування є різним.

До них віднесено: коефіцієнт покриття, коефіцієнт автономії, рівень фінансового левериджу, коефіцієнт забезпеченості процентів до сплати, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, середньозважена вартість капіталу, показник розвитку компаній, тимчасова структура кредитів, показники диверсифікації (диверсифікація покупців, диверсифікація постачальників), темпи росту прибутку, темпи росту реалізації продукції, темпи росту активів, співвідношення оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості.

Тобто дані показники розкривають зміст фінансових коефіцієнтів, оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості та динамічного розвитку головних фінансово-економічних результатів господарської діяльності підприємства.

На думку Н.П. Фокіної для оцінки фінансової безпеки підприємства найбільш доцільним є обчислення показника індексу обсягу виробництва, дослідження динаміки прибутку, показник розміру заборгованості, частка на ринку, частка державних інвестицій у ВВП, показники рентабельності, оцінка капіталовкладень, довгострокових кредитів та ін. [45].

Аналіз фінансової безпеки з позицій показників оцінки фінансового стану підприємства запропоновано В.В. Шелестом, який зазначає, що для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства необхідно дослідити та проаналізувати: динаміку балансу та звіту про фінансові результати, рівень фінансової стійкості, рівень платоспроможності, рівень ліквідності, ділову активність [48].

При цьому автором виділено наступні показники, що сформовані за кожною функціональною складовою фінансової безпеки: бюджетна складова – частка податків і зборів, що сплачується з прибутку, частка бюджетних кредитів у сумі оборотних коштів; банківська складова – співвідношення обсягів кредитів і депозитів; інвестиційна складова – відношення капітальних вкладень до обсягу основного капіталу; фондова складова – добуток обсягу випущених акцій з метою зростання основного капіталу та обсягу куплених акцій для зростання основного капіталу; страхова складова – частка застрахованого майна в основному капіталі, частка застрахованого прибутку в загальному прибутку, співвідношення страхових платежів зі страхування від нещасних випадків і захворювань до фонду оплати праці; майнова складова – відношення вартості активів до обсягу основного капіталу.

Для оцінки рівня безпеки застосовують наступні показники: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт часткової ліквідності, коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами, стаж роботи, рівень менеджменту, освіта керівника, рівень соціального забезпечення. Система запропонованих показників враховує вплив соціально-трудового фактора на формування та забезпечення безпеки підприємства, проте дані

показники мають якісні характеристики, що не сприяє їх кількісній оцінці та відповідності при поєднанні з фінансовими коефіцієнтами.

Автором О.І. Барановським в якості індикаторних показників оцінки фінансової безпеки на рівні підприємств, установ і організацій є: мінімальний розмір статутного фонду, величина активів, обсяг продаж, оборотність активів, розмір інвестицій, коефіцієнт рентабельності капіталовкладень, строк окупності капітальних вкладень, рівень інновацій, показник достатності сукупного капіталу, частка залученого капіталу, розмір питомого оборотного капіталу, прибутковість капіталу, прибутковість активів, відношення прибутку до середньорічного капіталу, достатність обігового капіталу, показники ліквідності, величина ліквідного дефіциту, коефіцієнт Кука, максимальний розмір ризику на одного позичальника, рівень оподаткування, період погашення дебіторської заборгованості, розмір позичкового відсотка, коефіцієнт покриття відсотка, періодичність погашення кредиторської заборгованості [3].

Даний підхід враховує різні види діяльності підприємств, включаючи банківську діяльність, проте не враховано вплив чинника інтелектуального потенціалу підприємства на формування як його кінцевих фіна сов-економічних результатів, так і забезпечення фінансової безпеки.

Узагальнюючи проведене дослідження принципів та підходів до формування сукупності показників та визначення їх граничних значень, ми вважаємо, що при оцінці фінансової безпеки підприємства необхідно дотримуватись таких основних принципів: параметри оцінки повинні бути адекватними сутності процесу, що аналізується; принцип комплексності, що ґрунтується на врахуванні комплексу факторів впливу на формування та зміцнення фінансової безпеки; принцип системності, що ґрунтується на систематизації факторів та виділенні з їх загальної кількості найбільш суттєвих; принцип послідовності, що проявляється в етапності оцінки фінансової безпеки; принцип відповідності, який полягає в забезпеченні

взаємозв'язку між критерієм та системою показників оцінки фінансової безпеки; принцип плановості, який полягає в тому, що кожне підприємство повинно враховувати і планувати показники, що характеризують фінансової безпеки, з метою досягнення його поточних і стратегічних цілей; принцип зацікавленості, який полягає в стимулюванні до покращення ефективності використання факторів виробництва з метою пошуку і забезпечення резервів економічного і соціального розвитку підприємства.

РОЗДІЛ II

Аналіз діючої системи фінансово-економічної безпеки ТОВ «НВО Екософт»

2.1. Оцінка результативних показників діяльності, їх складу та динаміки

ТОВ «НВО Екософт» - міжнародний виробник фільтрів для очищення води, створений ще в 1991 році в Україні. Компанія є одним із п'яти світових виробників, які надають повний спектр продуктів, починаючи від грейферних фільтрів до промислових систем зворотного осмосу. «Екософт» має свої представництва на території Західної Європи, завдяки чому забезпечує продукцією як споживачів з Європейського Союзу, так і з інших країн світу.

ТОВ «НВО Екософт» - лідер і провідний експерт українського ринку водопідготовки. Підприємство має власну наукову базу, 4 патенти на винаходи, 8 зареєстрованих торгових марок, сертифіковане в системі УкрСЕПРО виробництво, розвинену дистриб'юторську і сервісну мережу по всій території України. Всі ці досягнення вивели компанію на лідируючі позиції в сфері водопідготовки в Україні і дозволяють активно освоювати ринки міжнародні.

Все обладнання та матеріали, що випускаються ТОВ «НВО Екософт», допущені Міністерством охорони здоров'я України для застосування на підприємствах харчової та фармацевтичної промисловості та відзначені знаком якості «Вища проба». Унікальна фільтруюча завантаження ЕКОМІКС і фільтри очищення води на її основі дозволяють одночасно в одну стадію і в одному апараті очистити воду від солей жорсткості, заліза, марганцю, амонію, органічних сполук, присутність яких характерно не тільки для української води, але і є серйозною проблемою в багатьох країнах. Саме тому ці продукти знайшли своїх споживачів уже в 8 країнах світу. Всього на сьогоднішній день ТОВ «НВО Екософт» вироблено 1000 м³ фільтруючого завантаження ЕКОМІКС і 10 000 систем очищення води.

Проведемо аналіз складу та динаміки результативних показників ТОВ «НВО Екософт» за 2015-2017 роки.

Таблиця 2.1

Динаміка результативних показників діяльності ТОВ «НВО Екософт» у 2015-2017 рр.

Показники, тис. грн.	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темпи росту, %	
				2017 від 2015	2017 від 2016	2017 від 2015	2017 від 2016
Собівартість реалізованої продукції	171831,6	238588,40	296730,70	124899,10	58142,30	172,69	124,37
Виручка від реалізації продукції	248007,4	347925,10	412653,30	164645,90	64728,20	166,39	118,60
Валовий прибуток	76175,80	109336,70	115922,60	39746,80	6585,90	152,18	106,02
Чистий прибуток	6474,70	17553,80	21051,20	14576,50	3497,40	325,13	119,92
Витрати операційної діяльності	62015,80	85777,70	80170,90	18155,10	-5606,80	129,27	93,46
Фінансовий результат від операційної діяльності	14756,70	32081,30	41182,20	26425,50	9100,90	279,07	128,37
Фінансовий результат до оподаткування	7896,00	21410,40	25672,10	17776,10	4261,70	325,13	119,90

Темпи росту собівартості реалізованої продукції за 2015-2017 роки склали 172,69 %. У порівнянні із показником за 2016 рік собівартість реалізації продукції збільшилася на 58142,3 тис. грн., а темп росту за цей період склав 124,37 % (Таблиця 2.1).

Виручка від реалізації склала в 2017 році 412653,3 тис. грн., що на 64728,2 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 118,6 %. У порівнянні із показником за 2015 рік виручка від реалізації

збільшилася на 164645,9 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту виручки від реалізації продукції склав 166,39 %.

Валовий прибуток склав в 2017 році 115922,60 тис. грн., що на 6585,9 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 106,02%. У порівнянні із показником за 2015 рік валовий прибуток збільшився на 39746,8 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту валового прибутку склав 152,18 %.

Чистий прибуток склав в 2017 році 21051,2 тис. грн., що на 3497,4 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 119,92 %. У порівнянні із показником за 2015 рік чистий прибуток збільшився на 14576,5 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту чистого прибутку склав 325,13 %.

Витрати від операційної діяльності склав в 2017 році 80170,9 тис. грн., що на 5606,8 тис. грн. менше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 93,46 %. У порівнянні із показником за 2015 рік витрати від операційної діяльності збільшилися на 18155,1 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту витрат від операційної діяльності склали 129,27 %.

Проведемо аналіз обсягів виробництва та реалізації продукції (табл. 2.2).

За наведеними в таблиці 2.2 розрахунками простежується збільшення обсягів виробництва товарної продукції, що супроводжується збільшенням реалізації продукції. Визначено покращення співвідношення показників обсягу реалізації та виробництва продукції. Обсяг товарної продукції склав в 2017 році склав 415608,5 тис. грн., що на 64358,3 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 1,18 %. У порівнянні із показником за 2015 рік обсяги товарної продукції збільшилися на 163202,4 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту склав 1,65 %.

Таблиця 2.2

**Загальна оцінка обсягів виробництва та реалізації продукції ТОВ
«НВО Екософт» у 2015-2017 рр.**

Показник, тис. грн.	Рік			Абсолютна зміна, тис. грн.		Темпи росту, %	
	2015	2016	2017	2017 від 2015	2017 від 2016	2017 від 2016	2017 від 2015
Обсяг товарної продукції	252406,10	351250,20	415608,50	163202,40	64358,30	1,18	1,65
Обсяг реалізованої продукції	248007,40	347925,10	412653,30	164645,90	64728,20	1,19	1,66
Коефіцієнт співвідношення	0,9826	0,9905	0,9929	0,0103	0,0024	1,00	1,01

Проведемо аналіз структури виробництва ТОВ НВО «Екософт» (табл. 2.3).

Виручка від реалізації в категорії фільтри для питної води склала в 2017 році 68752,6 тис. грн., що на 12722,1 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 1,23%. У порівнянні із показником за 2015 рік виручка за фільтри для питної водизбільшилася на 30521,7 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту виручки за фільтри для питної води склав 1,80%.

Виручка від реалізації в категорії магістральні фільтри демонструє найкращі темпи росту – 1,45% та 2,39% у 2017 році порівняно з 2016 та 2015 роками відповідно. Обсяг виручки за магістральні фільтри склав у 2017 році 51703,50 тис. грн., що на 30099,30 тис. грн. більше показника у 2015 році.

Таблиця 2.3

Аналіз структури виробництва ТОВ «НВО Екософт» у 2015-2017 рр.

Показник	Обсяги виробництва, тис. грн.			Абсолютна зміна, тис. грн.		Темпи росту, %	
	2015	2016	2017	2017 від 2015	2017 від 2016	2017 від 2016	2017 від 2015
Фільтри для питної води	38230,90	56030,50	68752,60	30521,70	12722,10	1,23	1,80
Магістральні фільтри	21604,20	35678,50	51703,50	30099,30	16025,00	1,45	2,39
Фільтраційні системи	20061,10	22105,10	24306,50	4245,40	2201,40	1,10	1,21
Системи зворотного осмосу	31656,50	41788,10	48826,70	17170,20	7038,60	1,17	1,54
Промислові системи	20320,40	23591,30	27325,80	7005,40	3734,50	1,16	1,34
Мембрани. Смоли. Вугілля.	33508,60	46208,10	51305,80	17797,20	5097,70	1,11	1,53
Реагенти та дозування	8870,50	12970,40	16507,80	7637,30	3537,40	1,27	1,86
УФ знезаражувачі води	9058,50	16455,50	22376,50	13318,00	5921,00	1,36	2,47
Ємності. Басейни. Стоки.	18208,50	22301,50	20407,60	2199,10	-1893,90	0,92	1,12
Фільтри зворотного осмосу	18350,10	24370,10	24176,50	5826,40	-193,60	0,99	1,32
Потрійні фільтри	9580,30	14593,20	18582,90	9002,60	3989,70	1,27	1,94
Фільтри-гелечики	8032,30	11982,30	14371,40	6339,10	2389,10	1,20	1,79
Аксесуари та деталі фільтрів питної води	6578,50	9878,40	10381,50	3803,00	503,10	1,05	1,58
Змінні картриджі	8345,70	13297,20	16583,40	8237,70	3286,20	1,25	1,99
Усього	252406,1	351250,2	415608,5	163202,4	64358,3	1,18	1,65

Виручка від реалізації в категорії «Ємності. Басейни. Стоки» склала в 2017 році 20407,60 тис. грн., що на 1893,90 тис. грн. менше значення

попереднього року. Темп росту за останній рік склав 0,92%. У порівнянні з показником за 2015 рік виручка збільшилась на 2199,10 тис. грн., за період з 2015 по 2017 рік темп росту виручки від реалізації категорії «Ємності. Басейни. Стоки» склав 1,12 %.

Таблиця 2.4

АВС-аналіз виробництва продукції ТОВ «НВО Екософт»

Показник	Частка реалізованого товару, тис. грн.			Група АВС
	2015	2016	2017	
Рік	2015	2016	2017	АВС
Фільтри для питної води	15,15	15,95	16,54	А
Магістральні фільтри	8,56	10,16	12,44	А
Мембрани. Смоли. Вугілля.	13,28	13,16	12,34	А
Системи зворотного осмосу	12,54	11,90	11,75	А
Промислові системи	8,05	6,72	6,57	В
Фільтраційні системи	7,95	6,29	5,85	В
Фільтри зворотного осмосу	7,27	6,94	5,82	В
УФ знезаражувачі води	3,59	4,68	5,38	В
Ємності. Басейни. Стоки.	7,21	6,35	4,91	С
Потрійні фільтри	3,80	4,15	4,47	С
Змінні картриджі	3,31	3,79	3,99	С
Реагенти та дозування	3,51	3,69	3,97	С
Фільтри-гличики	3,18	3,41	3,46	С
Акcesуари та деталі фільтрів питної води	2,61	2,81	2,50	С

За допомогою методу АВС - аналізу можна структуровано та більш точно відтворити і надати відповідну інформацію в різноманітних розрізах (за певними товарами, категоріями тощо), що, у свою чергу, дозволить об'єктивніше оцінювати ефективність процесів, які відбуваються на підприємстві, а головне виявляти приховані резерви зниження витрат і приймати обґрунтовані рішення щодо виключення малорентабельних видів

діяльності. Отже, для підприємства завданням являється проведення ABC – аналізу для подальшого планування виробництва товарів.

Проведемо відповідні розрахунки, скориставшись даними зі звіту продажу товарів за певний проміжок часу. Спочатку находимо частку реалізованого препарату, % - позначимо N , що і буде критерієм цінності даного препарату та його показником для віднесення до тієї чи іншої групи товарів (А, В або С). Якщо $N \leq 5\%$ - категорія С, $5\% < N \leq 10\%$ - категорія В, і $N > 10\%$ - категорія А.

Таким чином, даний алгоритм дає змогу автоматично розраховувати частку кожного з товарів та розподіляє їх по відповідним групам.

Результат проведення ABC – аналізу показав, що найбільш цінними являються товари: фільтри для питної води та магістральні фільтри – група А. Група В: промислові та фільтраційні системи. Група С: фільтри-глечики та аксесуари та деталі фільтрів питної води - найменш цінні.

Проведемо аналіз динаміки основних показників рентабельності ТОВ «НВО Екософт» у 2015-2017 році.

Рентабельність операційної діяльності підприємства в 2017 році склала 51,37% що на 13,97% більше значення 2016 року. Темпи росту в 2017 році відносно 2016 склали 137,35 %.

Рентабельність продукції підприємства в 2017 році склала 39,07 %, що на 6,76 % менше показника 2016 року. Темпи росту в 2017 році відносно 2016 склали 89,39 %.

Рентабельність продукції за операційним прибутком в 2017 році склала 13,88 %, що 5,29 % більше показника 2015 року. Темпи росту рентабельності продукції у 2017 році відносно 2015 склали 161,61 %.

Таким чином, аналіз показників рентабельності ТОВ «НВО Екософт» за 2015-2017 виявив тенденцію до збільшення, що свідчить про вдалі управлінські рішення керівництва, зростання прибутку і є, безперечно, позитивним

моментом для підприємства.

Таблиця 2.5

Динаміка основних показників рентабельності

ТОВ «НВО Екософт» у 2015-2017 р.

Показники	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темпи росту, %	
				2017 від 2015	2017 від 2016	2017 від 2015	2017 від 2016
				Рентабельність продукції за операційним прибутком	8,59	13,45	13,88
Рентабельність реалізації за операційним прибутком	5,95	9,22	9,98	4,03	0,76	167,73	108,23
Рентабельність продукції	4,33	45,83	39,07	-5,27	-6,76	88,12	85,25
Рентабельність продажу	0,72	31,43	8,09	-2,62	-3,33	91,46	89,39
Рентабельність операційної діяльності	3,80	37,40	1,37	27,57	13,97	215,88	137,35

Підводячи підсумок аналізу та оцінки результативних показників діяльності ТОВ «НВО Екософт» у 2015–2017 рр. можна зробити висновок, що видимих причин та загроз економічній безпеці підприємства немає.

2.2. Оцінка чисельності та ефективності використання персоналу підприємства

Достатня забезпеченість підприємств потрібними трудовими ресурсами, їх раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення для збільшення обсягів продукції і підвищення ефективності виробництва. Зокрема, від забезпеченості підприємства трудовими ресурсами й

ефективності їх використання залежать обсяг і своєчасність виконання всіх робіт, ефективність використання устаткування, машин, механізмів і як результат — обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток і низка інших економічних показників.

Доцільно виконати аналіз динаміки трудових ресурсів та ефективності їх використання ТОВ «НВО Екософт» за 2015-2017 роки (таблиця 2.6)

.Витрати на оплату праці склали в 2017 році 48503,2 тис. грн., що на 7714,44 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 118,91 %. У порівнянні із показником за 2015 рік витрати на оплату праці збільшилися на 17247,6 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту витрат на оплату праці склав 155,18 %.

Продуктивність праці в 2017 році склала 1495,12 тис. грн., що на 39,37 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 102,7 %. У порівнянні із показником за 2015 рік продуктивність праці збільшилася на 210, 11 тис. грн., тоді як темпи росту склали 116,35 %.

Показник зарплатомісткості протягом 2015-2017 років показав тенденцію до зменшення (12 % у 2017 році відносно 13% у 2015), що є негативним явищем.

Рентабельність витрат на оплату праці у 2017 році становила 0,43 %, що на 0,23% більше значення 2015 року. Темп приросту за 2015-2017 роки склав 209,51 %.

Рентабельність трудових ресурсів у 2017 році склала 76,27 %. Темп росту за останній рік склав 103,85 %. У порівнянні із показником за 2015 рік рентабельність трудових ресурсів збільшилася на 42,72 %, а темп росту за 2015-2017 роки склав 227,36 %.

Витрати на оплату праці склали в 2017 році 48503,2 тис. грн., що на 7714,44 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 118,91 %. У порівнянні із показником за 2015 рік витрати на оплату

праці збільшилися на 17247,6 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту витрат на оплату праці склав 155,18 %.

Таблиця 2.6

Динаміка трудових ресурсів та ефективності їх використання ТОВ «НВО Екософт» у 2015-2017 році

Показник	Рік			Абсолютна зміна		Темпи росту, %	
	2015	2016	2017	2017 від 2015	2017 від 2016	2017 від 2016	2017 від 2015
Чистий дохід, тис. грн.	248007,40	347925,10	412653,30	164645,90	64728,20	118,60	166,39
Чистий прибуток, тис. грн.	6474,70	17553,80	21051,20	14576,50	3497,40	119,92	325,13
Витрати на оплату праці (ФОП), тис. грн.	31255,60	40788,76	48503,20	17247,60	7714,44	118,91	155,18
Продуктивність праці, тис. грн.	1285,01	1455,75	1495,12	210,11	39,37	102,70	116,35
Рентабельність трудових ресурсів, %	33,55	73,45	76,27	42,72	2,83	103,85	227,36
Зарплатовіддача	7,93	8,53	8,51	0,57	-0,02	99,74	107,22
Зарплатомісткість	0,13	0,12	0,12	-0,01	0,00	100,26	93,27
Рентабельність витрат на оплату праці, %	0,21	0,43	0,43	0,23	0,00	100,85	209,51
З/п на одного працівника, тис.грн.	161,95	170,66	175,74	13,79	5,07	102,97	108,52
Середньооблікова чисельність	193,00	239,00	276,00	83,00	37,00	115,48	143,01

працівників						
-------------	--	--	--	--	--	--

Проведемо аналіз ефективності використання персоналу ТОВ «НВО Екософт».

Кількість прийнятих на роботу працівників у 2017 році склала 44 людини. У порівнянні із показником за 2015 рік це на 22 людини більше. Кількість звільнених у 2017 році склала 7 чоловік. У порівнянні з показником попереднього року це на 4 працівника більше.

Позитивним є зростання в динаміці значень таких показників, як коефіцієнт прийому, коефіцієнт змінності кадрів, продуктивність праці. Негативним є не значне зростання таких показників, як коефіцієнт звільнення.

Таблиця 2.7

Аналіз ефективності використання персоналу ТОВ «НВО Екософт» у 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Абсолютна зміна	
	2015	2016	2017	2017 від 2015	2017 від 2016
Витрати на оплату праці (ФОП), тис. грн.	31255,60	40788,76	48503,20	17247,60	7714,44
Продуктивність праці, тис. грн.	1285,01	1455,75	1495,12	210,11	39,37
Середньооблікова чисельність працівників	193,00	239,00	276,00	83,00	37,00
Чистий дохід від реалізації	248007,4	347925,1	412653,3	164645,9	64728,2
Кількість прийнятих на роботу	22,00	49,00	44,00	22,00	-5,00
Кількість звільнених	8,00	3,00	7,00	-1,00	4,00
Коефіцієнт прийому	0,11	0,21	0,16	0,05	-0,05
Коефіцієнт звільнення	0,04	0,01	0,03	-0,02	0,01
Коефіцієнт заміності кадрів	2,75	16,33	6,29	3,54	-10,05
Коефіцієнт плинності	0,36	0,06	0,16	-0,20	0,10

В підсумку, можна зробити висновок, що безпека трудових ресурсів та персоналу ТОВ «НВО Екософт» не має загроз та негативних факторів, що здатні на неї впливати. Підприємство демонструє стабільну роботу, що знаходить відображення у аналізі оцінки чисельності та ефективності використання персоналу.

2.3. Характеристика фінансової незалежності та платоспроможності підприємства

Фінансова незалежність підприємства характеризується станом його фінансових ресурсів, їх складом і використанням, які забезпечують розвиток підприємства на основі росту прибутку, власних коштів, при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах ринкових відносин.

Фінансова стійкість підприємства тісно пов'язана із перспективою його платоспроможності, її аналіз дає змогу визначити фінансові можливості підприємства на відповідну перспективу.

Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі міри його фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами можна назвати такі типи фінансової стійкості підприємства:

- Абсолютна фінансова стійкість (трапляється на практиці дуже рідко – коли власні оборотні кошти забезпечують запаси й витрати);
- Нормальний стійкий фінансовий стан – коли запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими

позиковими джерелами;

- Нестійкий фінансовий стан – коли запаси й витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;

- Кризовий фінансовий стан – коли запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства.

Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси й витрати, не допустити невинуватеної кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Головними напрямками досягнення фінансової стійкості є ефективне управління капіталом підприємства та висока ділова активність працівників підприємства.

Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Вона пов'язана з рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів. Цей показник дає загальну оцінку фінансової стабільності. У світовій і вітчизняній обліково-аналітичній практиці розроблено систему показників, що характеризують фінансову стабільність підприємства. Ці показники поділяють на два класи.

До першого класу відносять показники зі встановленими нормативними значеннями (усі перелічені показники ліквідності та платоспроможності); до другого класу — показники, без установлених нормативних значень (показники рентабельності, ефективності управління, ділової активності).[43]

Проведемо аналіз динаміки основних показників фінансової незалежності ТОВ «НВО Екософт» за 2015-2017 роки.

Власний капітал склав в 2017 році 57855,30 тис. грн., що на 18441 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав

146,79 %. У порівнянні із показником за 2015 рік власний капітал збільшився на 35994,8 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту власного капіталу склав 264,66 %.

Необоротні активи склав в 2017 році 31251,8 тис. грн., що на 7290,9 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 126,73%. У порівнянні із показником за 2015 рік необоротні активи збільшилися на 19552,1 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту необоротних активів склав 267,12 %.

Поточні зобов'язання склали в 2017 році 118022,2 тис. грн., що на 24894,3 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 126,73 %. У порівнянні із показником за 2015 рік поточні зобов'язання збільшилися на 71292,1 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту поточних зобов'язань склали 252,56 %.

Коефіцієнт фінансової автономії склали в 2017 році 0,31, що на 0,01 пункт більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 102,69 %. У порівнянні із показником за 2015 рік коефіцієнт фінансової автономії зменшився на -0,01 пункт за період з 2015 по 2017 роки темп росту коефіцієнту фінансової автономії склав 95,81%.

Коефіцієнт фінансової автономії є одним з головних показників фінансової стабільності підприємства. Цей коефіцієнт характеризує частку власників підприємства в загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Що вищим є значення цього показника, то більше підприємство є фінансово стійким, стабільним і незалежним від зовнішніх кредиторів.

Щодо рівня залучення позичених коштів у зарубіжній практиці існують різні думки. Найбільш поширено таку: частка власного капіталу має бути не меншою за 0,6 (60%). У підприємство з високою часткою власного капіталу кредитори вкладають охочіше кошти, оскільки воно з більшою ймовірністю може погасити борги за рахунок власних коштів.

Проте це не скрізь так: японським компаніям, наприклад, властива висока частка залученого капіталу (до 80%). А значення цього показника в Японії в середньому на 58% вище, ніж, наприклад, в американських корпораціях. Це пояснюється тим, що інвестиції там мають різну природу: у США основний потік інвестицій надходить від населення, в Японії — від банків.

Таблиця 2.8

**Динаміка основних показників фінансової незалежності ТОВ «НВО
Екософт» за 2015-2017 роки.**

Показник	Рік			Абсолютна зміна		Темпи росту, %	
	2015	2016	2017	2017 від 2015	2017 від 2016	2017 від 2015	2017 від 2016
Власний капітал, тис. грн.	21860,50	39414,30	57855,30	35994,80	18441,00	264,66	146,79
Капітал, тис. грн.	68590,60	132542,20	189460,20	120869,60	56918,00	276,22	142,94
Необоротні активи, тис. грн	11699,70	23960,90	31251,80	19552,10	7290,90	267,12	130,43
Поточні зобов'язання, тис. грн .	46730,10	93127,90	118022,20	71292,10	24894,30	252,56	126,73
Оборотні активи, тис. грн.	56890,90	108581,30	149308,80	92417,90	40727,50	262,45	137,51
Коефіцієнт фінансової автономії	0,32	0,30	0,31	-0,01	0,0	95,81	102,69
Коефіцієнт фінансової незалежності	3,14	3,36	3,27	0,14	-0,09	104,37	97,38
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,46	0,39	0,46	0,00	0,07	98,93	117,28
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,18	0,14	0,21	0,03	0,07	117,32	147,23
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,54	0,61	0,54	0,00	-0,07	100,93	88,86

Високе значення коефіцієнта фінансової автономії свідчить про велику міру довіри до корпорації з боку банків, а значить, і про фінансову надійність. Низьке значення цього коефіцієнта свідчатиме про неспроможність отримати кредити в банку, що є певною пересторогою для інвесторів і кредиторів.

Показники коефіцієнту фінансової автономії ТОВ «НВО Екософт» свідчать про певний рівень фінансових ризиків. Тому доцільно використати весь наявний потенціал компанії, щоб досягти нормативних значень показників та залишатися стабільною в довгостроковій перспективі.

Коефіцієнт фінансової незалежності склали в 2017 році 3,27, що на 0,09 пунктів менше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 97,38 %. У порівнянні із показником за 2015 рік коефіцієнт фінансової автономії збільшився на 0,14 пунктів за період з 2015 по 2017 роки темп росту коефіцієнту фінансової автономії склав 104,37 %.

Цей коефіцієнт є оберненим до коефіцієнта концентрації власного капіталу. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства. Якщо його значення наближається до одиниці (або 100%), то це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство, якщо перевищує одиницю — навпаки.

Значення коефіцієнта ТОВ «НВО Екософт» у 2017 році 3,27, то це означає, що в кожній 3,27 грн., вкладеній в активи підприємства, близько 2 грн. позичено.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу склав у 2017 році 0,46, що на 0,07 пунктів більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 117,28 %.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку частину вкладено в оборотні кошти, а яку — капіталізовано. Значення цього

показника може змінюватися залежно від структури капіталу і галузевої належності підприємства (норматив — 0,4 ... 0,6). Тому показник маневреності власного капіталу підприємства ТОВ «НВО Екософт» знаходиться в межах нормативу.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами розраховують як відношення власних оборотних коштів до всієї величини оборотних коштів. Мінімальне значення цього показника — 0,1. Коли показник опускається за це значення, то структура визнається незадовільною, а підприємство — неплатоспроможним. Збільшення величини показника свідчить про непоганий фінансовий стан підприємства і його спроможність проводити незалежну фінансову політику.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами ТОВ «НВО Екософт» склав у 2017 році 0,21, що на 0,07 пунктів більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 147,23 %. Це свідчить про покращення фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів розраховується як відношення необоротних коштів до власного капіталу. Він характеризує рівень забезпечення необоротних активів власними коштами. Приблизне значення цього показника — 0,5 ... 0,8. Якщо показник має значення менше за 0,5, то це свідчатиме про те, що підприємство має власний капітал в основному для формування оборотних коштів, що, як правило, розцінюють негативно. За значення цього показника більшому за 0,8 роблять висновки про залучення довгострокових позик і кредитів для формування частини необоротних активів, що є цілком виправданим для будь-якого підприємства.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів ТОВ «НВО Екософт» у 2017 році склав 0,54, що на 0,07 пунктів менше значення попереднього року. Це свідчить про нормативні значення показника на підприємстві.

Аналізуючи фінансову стабільність підприємства, можна дійти висновку, що власники підприємства (акціонери, інвестори та інші особи, що зробили внески в статутний капітал) завжди віддають перевагу розумному зростанню частки позичених коштів; кредитори (постачальники сировини і матеріалів, банки, що надають короткострокові позички) навпаки — віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу.

Відтак, аналіз фінансової стабільності дає можливість оцінити, наскільки підприємство готове до погашення своїх боргів і відповісти на запитання, наскільки воно є незалежним з фінансового боку, зростає чи зменшується рівень цієї незалежності, чи відповідає стан активів і пасивів підприємства завданням його фінансово-господарської діяльності.

Аналіз показників фінансової незалежності ТОВ «НВО Екософт» за 2015-2017 роки дозволив виявити, що підприємство є стабільним у роботі та не має небезпечних факторів або фінансових ризиків. Разом з тим, підприємство має великий нереалізований потенціал та гарні перспективи для майбутньої праці, які, за допомогою вдалих рішень керівництва можуть призвести до успішної довгострокової роботи підприємства.

Фінансовий стан підприємств можна оцінити з погляду його короткострокової та довгострокової перспектив. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями. Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна на гроші. Ліквідність підприємства — це його спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття всіх необхідних платежів.

Найліквіднішою є готівка. Наступним за рівнем ліквідності активом є короткострокові інвестиції (цінні папери), оскільки у разі необхідності їх швидко можна реалізувати.

Дебіторська заборгованість — теж ліквідний актив, оскільки передбачається, що дебітори оплатять рахунок у найближчому майбутньому.

Найменш ліквідним поточним активом є запаси, бо для перетворення їх на гроші спочатку треба їх продати. Отже, під ліквідністю будь-якого активу слід розуміти можливість перетворення його на гроші, а рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого відбувається це перетворення. Що коротшим є цей період, то вищою буде ліквідність даного виду активів. [48]

Короткострокові зобов'язання — це борги, строк погашення яких не перевищує одного року. Коли настає строк платежу, у підприємства має бути достатньо грошей для сплати. Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів з активу, згрупованих за рівнем їхньої ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, об'єднаними за строками їх погашення і в порядку зростання цих строків. Залежно від рівня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи:

1. Найбільш ліквідні активи (A_1) — це суми за всіма статтями коштів та їх еквівалентів, тобто гроші, які можна використати для поточних розрахунків. Сюди належать також короткострокові фінансові вкладення, цінні папери, які можна прирівняти до грошей.

2. Активи, що швидко реалізуються, (A_2) — це активи, для перетворення яких на гроші потрібний певний час. У цю групу включають дебіторську заборгованість. Ліквідність цих активів є різною і залежить від суб'єктивних та об'єктивних факторів: кваліфікації фінансових працівників, платоспроможності платників, умов видачі кредитів покупцям тощо.

3. Активи, що реалізуються повільно (A_3), — це статті 2-го розділу активу балансу, які включають запаси та інші оборотні активи. Запаси не можуть бути продані, поки немає покупця. Інколи певні запаси потребують додаткової обробки для того, щоб їх можна було продати, а на все це потрібен час.

4. Активи, що важко реалізуються (A_4), — це активи, які передбачено

використовувати в господарській діяльності протягом тривалого періоду. У цю групу включають усі статті 1-го розділу активу балансу («Необоротні активи»).

Перші три групи активів (найбільш ліквідні; активи, що швидко реалізуються; активи, що реалізуються повільно) протягом поточного господарського періоду постійно змінюються і тому належать до поточних активів підприємства.

Пасиви балансу відповідно до зростання строків погашення зобов'язань групуються так:

1. Негайні пасиви (Π_1) — це кредиторська заборгованість, розрахунки за дивідендами, своєчасно не погашені кредити (за даними додатку до балансу).

2. Короткострокові пасиви (Π_2) — це короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, векселі видані. Для розрахунку основних показників ліквідності можна користуватися інформацією 4-го розділу балансу («Поточні зобов'язання»).

3. Довгострокові пасиви (Π_3) — це довгострокові зобов'язання — 3-й розділ пасиву балансу.

4. Постійні пасиви (Π_4) — це статті 1-го розділу пасиву балансу («Власний капітал»).[48]

Підприємство буде ліквідним, якщо його поточні активи перевищуватимуть короткострокові зобов'язання. Підприємство може бути ліквідним у більшій чи меншій мірі. Якщо на підприємстві оборотний капітал складається в основному з коштів (грошей) та короткострокової дебіторської заборгованості, то таке підприємство вважають ліквіднішим, ніж те, де оборотний капітал складається в основному із запасів. Для оцінки реального рівня ліквідності підприємства необхідно провести аналіз ліквідності балансу.

Ліквідність балансу — це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на гроші відповідає строкам погашення

зобов'язань.

Баланс буде абсолютно ліквідним, якщо задовольнятиме такі умови:

- Найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм.
- Активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них.
- Активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них.
- Активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви.

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується й остання умова, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечує його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов указує на те, що фактична ліквідність балансу відрізняється від абсолютної.

Другим етапом аналізу ліквідності підприємства є розрахунок та аналіз основних показників ліквідності. Вони застосовуються для оцінки можливостей підприємства виконати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності дають уявлення не тільки про платоспроможність підприємства на конкретну дату, а й у випадках надзвичайних ситуацій. [48]

Ліквідність підприємства, як відомо, можна оперативним чином визначити за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Коефіцієнти ліквідності можуть бути різними за назвою, але сутність їх в основному однакова як на українських підприємствах, так і в зарубіжних фірмах та компаніях.

Проведемо аналіз динаміки показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «НВО Екософт» за 2015-2017 роки.

Коефіцієнт покриття склав у 2017 році 1,27, що на 0,1 пункт більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 108,5 %.

Він показує, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Логіка цього показника полягає в тому, що підприємство погашає короткострокові зобов'язання в основному за рахунок поточних активів. Отже, якщо поточні активи перевищують поточні зобов'язання, підприємство вважається ліквідним. Розмір перевищення задається коефіцієнтом покриття. Значення цього показника залежить і від галузі, і від виду діяльності. У європейській обліково-аналітичній практиці наводиться критичне мінімальне значення цього показника. Визнано, що поточні активи повинні вдвічі перевищувати короткострокові зобов'язання.

Таблиця 2.9

**Аналіз динаміки показників ліквідності та платоспроможності ТОВ
«НВО Екософт» за 2015-2017 рр.**

Показник	Рік			Абсолютна зміна		Темпи росту, %	
	2015	2016	2017	2017 від	2017 від	2017 від	2017 від
				2015	2016	2015	2016
Грошові кошти	5598,00	2044,20	3170,80	-2427,20	1126,60	56,64	155,11
Дебіторська заборгованість	33071,10	76374,50	98345,50	65274,40	21971,00	297,38	128,77
Запаси	18347,60	30145,50	41308,50	22960,90	11163,00	225,14	137,03
Коефіцієнт покриття	1,22	1,17	1,27	0,05	0,10	103,91	108,50
Проміжний коефіцієнт покриття	0,83	0,84	0,86	0,03	0,02	103,95	102,15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,12	0,02	0,03	-0,09	0,00	22,43	122,39
Коефіцієнт участі запасів у покритті поточних зобов'язань	0,39	0,32	0,35	-0,04	0,03	89,14	108,13
Коефіцієнт самофінансування	0,18	0,14	0,18	0,00	0,04	99,76	125,19

Якщо на підприємстві відношення поточних активів і короткострокових зобов'язань нижче за 1 : 1, це є свідченням високого фінансового ризику, оскільки підприємство не в змозі оплатити свої рахунки. Співвідношення 1 : 1 припускає рівність поточних активів і короткострокових зобов'язань.

Але, зважаючи на різний рівень ліквідності активів, можна вважати, що не всі активи будуть негайно реалізовані, а тому виникає загроза для фінансової стабільності підприємства. Якщо значення коефіцієнта покриття значно перевищує співвідношення 1 : 1, то можна висновувати, що підприємство має значні оборотні кошти, сформовані завдяки власним джерелам. З позиції кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним.

Проте, з погляду менеджера, значне накопичення запасів на підприємстві, відвернення грошей у дебіторську заборгованість може пояснюватись незадовільним управлінням активами. Скорочення величини коефіцієнта покриття може статися під впливом двох факторів: збільшення поточних активів і значного зростання короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності склав у 2017 році 0,03, що на 0,1 пункт більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 122,39 %. Цей коефіцієнт показує, яку частину короткострокових позикових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно.

Теоретично достатнім значенням для коефіцієнта абсолютної ліквідності є співвідношення 0,2 : 1. На практиці фактичні середні значення коефіцієнтів ліквідності бувають значно нижчими, але це ще не дає підстави висновувати про неможливість підприємства негайно погасити свої борги, бо мало ймовірно, щоб усі кредитори підприємства одночасно пред'явили йому свої боргові вимоги.

Коефіцієнт самофінансування склав у 2017 році 0,18, що на 0,04 пункт

більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 125,19 %. Значення показника ТОВ «НВО Екософт» не відповідає нормативам (від 0,4 до 0,6), що свідчить про неможливість покриття потреб компанії за рахунок власного капіталу (прибутку і амортизаційних відрахувань).

Отже, можна сказати, що фінансовий стан ТОВ «НВО Екософт» є задовільним, однак платоспроможність і наявність у підприємства коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків з кредиторської заборгованості, потребує збільшення у разі ситуації негайного погашення.

2.4. Інтегральна оцінка рівня економічної безпеки підприємства

Від точної ідентифікації загроз та правильного вибору вимірників їхнього прояву, залежить ступінь адекватності оцінювання економічної безпеки підприємства, реальності комплексу необхідних заходів для попередження й усунення небезпеки, що відповідають масштабу і характеру загроз.

Під критерієм економічної безпеки підприємства слід розуміти сукупність характеристик (ознак), на підставі яких можна зробити висновок про наявність чи відсутність економічної безпеки його діяльності. З метою кількісного оцінювання рівня економічної безпеки підприємства виділяють кілька підходів до вибору критерію:

Індикаторний підхід – стан економічної безпеки підприємства визначається системою індикаторів, що являють собою порогові значення показників діяльності підприємства в різних функціональних сферах. Стан економічної безпеки підприємства оцінюється порівнянням фактичного та еталонного (нормативного) рівнів показників. [51]

Ресурсний підхід – економічна безпека визначається на основі стану та рівня використання корпоративних ресурсів за окремими сферами використання. Корпоративними ресурсами при цьому вважаються фактори бізнесу, що сприяють досягненню цілей діяльності.

Програмно-цільовий підхід – оцінка економічної безпеки підприємства базується на інтеграції сукупності показників у розрізі кількох ієрархічних рівнів (використовуються кластерний, багатовимірний аналіз тощо).

Міжфункціональний підхід – економічна безпека підприємства визначається результатами, отриманими від співпраці усіх учасників бізнесу (прибутку чи інших результатів). Крім того, використовується також зіставлення витрат на розвиток бізнесу (реінвестований прибуток) та витрат, необхідних для гарантування економічної безпеки.

Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства здійснюється на підставі визначення сукупного критерію через зважування й підсумовування окремих функціональних критеріїв. Вони обчислюються на основі порівняння можливої величини шкоди підприємству та ефективності заходів щодо запобігання цій шкоді.

Оцінювання рівня економічної безпеки здійснюється зіставленням розрахункового значення сукупного критерію із реальною величиною цього показника по підприємству (організації). Після розрахунку впливу функціональних складових на зміну даного показника здійснюється функціональний аналіз заходів з організації необхідного рівня економічної безпеки за окремими складовими з використанням відповідного алгоритму. Результати функціонального аналізу оформляються у вигляді спеціальної таблиці-карти. [51]

Заповнюючи таку таблицю-карту, негативні явища, що впливають одразу на кілька складових економічної безпеки, ураховують окремо для кожної з них, натомість вартість заходів, які повторюються стосовно різних функціональних складових, ураховується в бюджеті підприємства (організації) лише один раз.

Оцінювання ефективності діяльності відповідних структурних підрозділів підприємства (організації) з використанням даних про витрати на запобігання можливим негативним впливам на економічну безпеку та про розміри

відверненої і заподіяної шкоди дає об'єктивну оцінку результативності діяльності всіх структурних підрозділів.

Конкретне оцінювання ефективності функціонування структурних підрозділів суб'єкта господарювання щодо економічної безпеки здійснюється з використанням таких показників: витрати на здійснення заходу; розмір відверненої шкоди; розмір заподіяної шкоди; ефективність здійсненого заходу (як різниця відверненої та заподіяної шкоди, поділена на витрати на здійснення заходу).

З метою мінімізації втрат від реалізації загроз економічній безпеці в діяльності підприємства доцільно використовувати такі методи:

1) попередження: прогнозування стану зовнішнього середовища; моніторинг змін в умовах ведення бізнесу; активний цілеспрямований маркетинг тощо;

2) ухилення: відмова від ненадійних партнерів; відмова від ризикових проєктів; розподіл ризиків між кількома партнерами та ін.;

3) локалізація: створення венчурних підприємств (проєктів); виокремлення ризикових напрямів бізнесу в автономні господарські одиниці; створення системи "фільтрів" у діяльності підприємства;

4) дисипація: інтеграція діяльності; диверсифікація (збуту, постачання, інвестицій, сфер бізнесу); розподіл ризику в часі.

Альтернативою застосування цих методів є метод "відшкодування втрат" від реалізації ризиків господарської діяльності підприємства: створення системи резервів (самострахування, страхування господарських ризиків, пошук гарантів, передання ризиків та ін.).[51]

Залежно від специфіки підприємства і відповідно до фактичних і нормативних значень його техніко-економічних показників та величини їхнього відхилення від граничних значень індикаторів економічної безпеки стан цього підприємства можна характеризувати як:

а) нормальний, коли рівень індикаторів економічної безпеки перебуває в межах граничних значень, а ступінь використання наявного потенціалу близький до технічно обґрунтованих нормативів;

б) передкризовий, коли перевищує порогове значення хоча б один з індикаторів економічної безпеки, а інші наблизилися до своїх порогових значень і при цьому втрачено технічні і технологічні можливості поліпшення результатів виробництва через невжиття попереджувального характеру;

в) кризовий, коли відбувається перехід порогових значень для більшості основних індикаторів економічної безпеки і з'являються ознаки незворотності спаду виробництва та часткової втрати потенціалу.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства – це сукупність управлінських, економічних, організаційних, правових і мотиваційних способів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, за допомогою чого забезпечується отримання прибутку.

Створення необхідних умов для економічної безпеки підприємства – єдиний організаційно-технічний комплекс, у процесі формування якого розробляється концепція гарантування безпеки підприємницької діяльності. Її основу складає перелік обов'язкових заходів, спрямованих на вироблення плану дій щодо захисту об'єкта: визначення складу служби безпеки, її місце в організаційній структурі підприємства, сфера її компетенції, права і повноваження, варіанти дій у критичних ситуаціях.[51]

Увесь комплекс діяльності із забезпечення економічної безпеки покладається на службу безпеки підприємства (у разі її наявності на підприємстві) як основну ланку системи економічної безпеки. Цю діяльність може координувати один із заступників керівника підприємства. Служба економічної безпеки підприємства у процесі діяльності здійснює контрольні та координаційні функції, щоб забезпечити узгоджену роботу структурних підрозділів для досягнення мети підприємницької діяльності.

Адекватні математичні моделі для управління економічною безпекою вимагають всебічного врахування факторів невизначеності, пов'язаних з особливостями функціонування підприємств в сучасних ринкових умовах. Вплив даних факторів ускладнює отримання необхідних правильних та обґрунтованих рішень, що обумовлює практичну важливість обробки нечітких даних та необхідність використання нечітко-множинного підходу.

Таблиця 2.10

Групи показників економічної безпеки підприємства

Назва групи	Назва показника	Позначення
Оцінка ліквідності активів (Y1)	Коефіцієнт покриття	X1
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	X2
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	X3
Оцінка фінансової стійкості (Y2)	Коефіцієнт фінансової стабільності	X4
	Коефіцієнт незалежності (автономії)	X5
	Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	X6
Оцінка рентабельності (Y3)	Коефіцієнт рентабельності активів	X7
	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	X8
	Коефіцієнт рентабельності діяльності	X9
	Коефіцієнт рентабельності продукції	X10
Оцінка ділової активності (Y4)	Коефіцієнт оборотності основних засобів	X11
	Коефіцієнт оборотності активів	X12
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	X13

Розроблено багатофакторну нечітко-множинну модель аналізу рівня економічної безпеки підприємства, що дозволяє розрахувати інтегральний показник економічної безпеки підприємства на основі відповідної системи груп факторів, розподілених за нечіткими рівнями.[34]

Економічна безпека підприємства (I) може бути оцінена на основі значень

узагальнених груп показників:

$$I = f_z(Y_1, Y_2, Y_3, Y_4)$$

де Y_i – відповідна i -та група показників.

У свою чергу, комплексне значення кожної з вказаних груп показників було розраховане за наступними коефіцієнтами (табл. 2.10).

Наступним кроком є здійснення розрахунку значимості факторів за правилом Фішберна. Результат продемонстровано на таблиці 2.11

Таблиця 2.11

Розрахунок вагових коефіцієнтів для груп показників

Назва групи	Вага групи	Коефіцієнт	Вага показника
Оцінка ліквідності активів	0,32	Коефіцієнт покриття	0,107
		Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,107
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,107
Оцінка фінансової стійкості	0,24	Коефіцієнт фінансової стабільності	0,08
		Коефіцієнт незалежності (автономії)	0,08
		Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,08
Оцінка рентабельності	0,16	Коефіцієнт рентабельності активів	0,04
		Коефіцієнт рентабельності власного	0,04
		Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,04
		Коефіцієнт рентабельності продукції	0,04
Оцінка ділової активності	0,08	Коефіцієнт оборотності основних засобів	0,027
		Коефіцієнт оборотності активів	0,027
		Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,027

Після отримання вагових коефіцієнтів було здійснено обрахунок інтегральних показників по групах коефіцієнтів Y_1 - Y_4 та інтегрального показника оцінки економічної безпеки підприємства I .

Для кожного моменту часу за всіма групами показників отримаємо

згортання цих показників в межах своїх груп за рівнями відповідно:

$$A_l^i = \sum_{j=1}^n X_{lj} R_{lj}$$

де l – нечіткий рівень відповідної групи показників, l («ДН»; «Н», «СР»; «В»);

n – кількість показників відповідної групи;

X_{lj} – показники відповідної групи;

Інтегральну оцінку фінансової безпеки підприємства розраховано за формулою:

$$I = \sum_{j=1}^n A_l^i R_i$$

Аналіз основних груп фінансових показників продемонстрував загальне підвищення рівня ліквідності, недостатнє забезпечення власними основними засобами, недостатньо високий рівень фінансової стійкості. Незважаючи на підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, ефективність використання основних засобів та власного капіталу має тенденцію до зниження.

Хоча динаміка зміни показників рентабельності ТОВ НВО «Екософт» за досліджуваний період має позитивний характер, її рівень не є достатньо високим для підприємств України.

Для виконання відповідних операцій можна скористатися редактором функцій належності. Для оцінки інтегрального показника рівня економічної безпеки підприємства необхідно формалізувати вигляд показника, тобто описати ті рівні, за якими буде проводитися комплексна оцінка рейтингу підприємства.

Грунтуючись на типи фінансової стійкості, крізь призму яких науковці розглядають питання економічної безпеки підприємства для інтегральної оцінки її рівня виділимо нечіткі підмножини[3]:

1. Економічна небезпека («ДН») – підприємство характеризується як таке, що має дуже низьку фінансову стійкість, воно знаходиться на межі банкрутства, за

якого запаси і витрати більші суми власних оборотних коштів, кредитів під товарно-матеріальні цінності.

2. Хитлива економічна безпека («Н») – ситуація, за якої відбувається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відтворення рівноваги платіжних засобів і платіжних зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел засобів в оборот підприємства.

3. Нормальна економічна безпека («СР») – гарантується платоспроможність підприємства. Середня фінансова стабільність.

4. Висока економічна безпека («В») – підприємство характеризується високою фінансовою стабільністю, має високий запас конкурентоспроможності.

5. Абсолютна економічна безпека («ДВ») – фінансовий стан підприємства стабільний, такий, що швидко розвивається, характеризується досить високим рівнем платоспроможності у порівнянні з іншими підприємствами.

Класифікатор інтегрального показника оцінки рівня економічної безпеки за виділеними нечіткими рівнями наведений в рисунку 1.

Рис. 1. Класифікація інтегрального показника оцінки рівня економічної безпеки підприємства

Відповідно до класифікатора, відображеного у рисунку 2, можемо визначити рівень економічної безпеки ТОВ НВО «Екософт» у динаміці (табл. 2.9).

В результаті побудовано модель ідентифікації класу економічної безпеки

підприємства на основі гібридних нечітких нейронних мереж, яка дозволяє отримувати адекватні оцінки класу економічної безпеки в поточному та перспективному періодах та завдяки властивості узагальнення гнучко реагувати на особливості нових даних.

Результати моделювання показали, що протягом досліджуваного періоду інтегральний показник економічної безпеки для ТОВ НВО «Екософт» коливався в межах середнього та високого рівня. А саме, протягом 2013-2014 рр. показник економічної безпеки демонструє в основному нормальний рівень, а вже в 2011 році спостерігається тенденція до його покращення. 2012 рік характеризується деякою мінливістю – у перші три квартали рівень показника знижувався до критичного рівня, тоді як останній квартал демонструє різке підвищення рівня фінансового стану до класу «Високий». Останній період показує, що станом на кінець першого кварталу 2013 року рівень економічної безпеки знову покращився порівняно з попереднім кварталом.

Таблиця 2.12

Рівень економічної безпеки ТОВ НВО «Екософт»

Роки	Кwartали	Інтегральний показник оцінки ЕБП	Лінгвістична змінна
2015	I	0,083	Високий «В»
	II	0,064	Середній «СР»
	III	0,055	Середній «СР»
	IV	0,047	Середній «СР»
2016	I	0,05	Середній «СР»
	II	0,025	Середній «СР»
	III	0,002	Середній «СР»
	IV	0,033	Середній «СР»
2017	I	0,053	Середній «СР»
	II	0,031	Середній «СР»
	III	0,116	Високий «В»

IV	0,087	Високий «В»
----	-------	-------------

Аналіз оцінки чутливості моделі, можна зробити висновок, що найбільшого впливу на економічну безпеку підприємства ТОВ НВО «Екософт» завдають зміни рівнів рентабельності та ділової активності, тому у разі необхідності покращити значення рівня економічної безпеки, слід перш за все звернути увагу на зміну коефіцієнтів, що формують саме ці групи показників.

Висновок до Розділу II.

ТОВ НВО «Екософт» є одним з провідних виробників фільтрів для очищення води, а також додаткових послуг щодо водозабезпечення. Компанія демонструє гарні результати на ринку, займаючи свою спеціалізовану нішу.

Показник виручки від реалізації продукції демонструє стабільне зростання. У 2017 році він склав в 2017 році 412653,3 тис. грн., що на 64728,2 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 118,6 %.

Чистий прибуток склав в 2017 році 21051,2 тис. грн., що на 3497,4 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 119,92 %. Це свідчить про стабільну та ефективну роботу підприємства, можливе розширення асортименту продукції, ринків збуту а також вдалі рішення керівництва компанії.

Аналіз фінансової стійкості та ділової активності ТОВ НВО «Екософт» дозволив зробити висновок, що фінансовий стан компанії є задовільним, однак платоспроможність та наявність у підприємства коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків з кредиторської заборгованості, потребує збільшення у разі ситуації негайного погашення. Про це свідчить коефіцієнт самофінансування, щосклав у 2017 році 0,18, що на 0,04 пункт більше значення попереднього року. Значення показника ТОВ «НВО Екософт» не відповідає нормативам (від 0,4 до 0,6). У компанії немає можливості покрити потреби за рахунок власного

капіталу (прибутку і амортизаційних відрахувань).

Аналіз основних груп фінансових показників продемонстрував загальнустабільність рівня ліквідності, недостатнє забезпечення власними основними засобами, недостатньо високий рівень фінансової стійкості. Незважаючи на підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, ефективність використання основних засобів та власного капіталу має тенденцію до зниження.

РОЗДІЛ ІІІ

ОБГРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «НВО ЕКОСОФТ»

3.1. Планування результативних показників діяльності, що забезпечать підвищення економічної безпеки підприємства

За даними фінансової звітності ТОВ НВО «Екософт» розрахуємо планові обсяги витрат, використовуючи методи планування (техніко-економічний, економіко-статистичний).

Розрахунок зміни собівартості за техніко-економічними факторами здійснюємо у такій послідовності:

1. Визначаємо витрати на 1 грн. товарної продукції за 2016 рік:

$$V_{1\text{грн}} = Cб / Q_{\text{пл}}, \quad (3.1)$$

де $Cб$ – собівартість всієї товарної продукції підприємства, грн.;

$Q_{\text{пл}}$ – обсяг товарної продукції підприємства за 2017 рік, грн.

2017р. $V_{1\text{грн.тп.}} = 296730,70 / 415608,50 = 0,71$ грн.

2. Визначаємо планові обсяги продукції:

$$Q_{\text{пл}} = Q_6 \cdot \bar{T}_p = 415698,50 \cdot 1,41 = 586007,9 \text{ тис. грн} \quad (3.2)$$

\bar{T}_p – середні темпи росту обсягів продукції за останні три періоди.

3. Визначаємо собівартість продукції у плановому періоді:

$$CБ_{\text{пл}} = V_{1\text{грн}} \cdot Q_{\text{пл}} = 0,71 \cdot 586007,9 = 416065,7 \text{ тис. грн.} \quad (3.3)$$

Таким чином, за умов виконання планових обсягів продукції, собівартість планового періоду становитиме 416065,7 тис. грн.

Планування чистого доходу робимо за допомогою економіко-

статистичного методу, використовуючи середні темпи росту за останні три роки:

$$\text{ЧД}_{\text{пл}} = \text{ЧД}_6 * \bar{\text{Тр}} = 412653,30 * 1,42 = 585967,68 \text{ тис.грн.} \quad (3.4)$$

де ЧД_6 – чистий дохід підприємства за 2017 рік.

Планування результативних показників підприємства також здійснюємо за допомогою економіко-статистичного методу та заносимо результати відповідно до таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Планування результативних показників ТОВ НВО «Екософт»

Показники	Обсяг за 2017р., тис. грн.	Середній темп росту, %	Плановий обсяг 2018 році, тис. грн.
Собівартість продукції	296730,70	1,40	416065,7
Планові обсяги продукції	415608,50	1,41	586007,9
Чистий дохід	412653,30	1,42	585967,68
Витрати операційної діяльності	80170,9	1,17	93799,95

Таким чином, обсяг витрат операційної діяльності становитиме 93799,95 тис. грн. Обсяг витрат операційної діяльності при збереженні тенденцій розвитку підприємства збільшиться на 17%.

Планування результативних показників діяльності, безперечно, здійснюється з огляду на підвищення економічної безпеки підприємства. Враховуючи те, що ТОВ НВО «Екософт» демонструє гарні показники діяльності, прибутковість та стабільний розвиток, завдяки АВС-аналізу можна знайти резерви для зниження витрат, провідні ланки продукції, що потребують подальшого розвитку та продукції, що підлягає диверсифікації.

Вироби групи А знаходяться на стадії стрімкого зростання. Щоб зайняти максимально можливу частку на ринку, необхідно випустити більше різних модифікацій товарів цієї групи (збільшити виготовлення на 4% - 5%). Для препаратів В можна рекомендувати стратегію зростання разом з ринком, тобто підтримку інвестицій на рівні минулого року щодо обсягу продажу (збільшення виготовлення 1-2%, тим самим підтримання позицій групи). Препарати С втрачають позиції. Продукт, який поступово переходить у стадію спаду, можна «оживити», вдаючись до його модифікації (диференціації), ребрендингу і часткового репозиціонування, реклами та оновлення (зміна виробництва).

Конкретизуємо та вирішимо задачу планування об'ємів виробництва продукції в асортименті, тобто використаємо усі дані АВС – аналізу. В програмному забезпеченні пропонується об'єктивний інтелектуальний алгоритм визначення обсягів виробництва $y \leq x \leq d$, де y - мінімальна партія (обсяг) виробництва i -го виду продукції (за статистикою періоду, що показав найгірший показник продажу); x - максимальний обсяг попиту, розрахований на основі оборотності продукту (за статистикою періоду, що показав кращий показник продажу); d - обсяг запланованого виробництва продукції i -го виду, з урахуванням коригування за результатами аналізу.

Таким чином, отримуємо результати планування обсягів продукції:

Група А: $49,53 \% \leq 53,07\% \leq 57,07 \%$; необхідно збільшити обсяг виробництва на 4 %;

Група В: $23,62 \% \leq 26,86 \% \leq 27,86 \%$; необхідно збільшити обсяг виробництва на 1 %;

Група С: $23,3 \leq 24,2 \% \leq 15,07 \%$; зменшити обсяг виробництва на 9%.

Таким чином, результати дослідження показали: правильне використання процесного підходу до виробництва, застосування інструменту АВС – аналізу, а також автоматизоване програмне забезпечення для використання таких

інструментів дає конкретні переваги для розвитку підприємства – зменшення витрат та збільшення обсягів виробництва продукції з найвищим попитом.

3.2. Цільові параметри формування та використання персоналу підприємства

В загальному розумінні напрямами покращення показників використання персоналу є певні невикористані можливості економії затрат праці персоналу підприємства, які виникають внаслідок дії тих чи інших факторів (удосконалення техніки, технології, організації виробництва і праці). Ефективність використання залежить передусім від ступеня використання даних напрямків.

Цільовими параметрами формування та використання персоналу ТОВ НВО «Екософт» є обсяг фонду оплати праці та чисельність працівників. Так, розрахунки за економіко-статистичним методом демонструють наступні показники: середньооблікова чисельність на прогнозний рік – 317 працівників, фонд оплати праці – 57233,8 тис. грн. Це свідчить про те, що підприємство намагається розширити штат більш кваліфікаційними робітниками та покращити можливості для мотивування праці.

Напрями покращення показників ефективного використання персоналу на ТОВ НВО «Екософт» можна класифікувати відносно часу їх використання, а також за сферою виникнення. Так, за часом використання напрями є поточні (можуть бути використані залежно від реальних можливостей підприємства протягом місяця, кварталу або року) й перспективні напрями (передбачаються в перспективі через рік або декілька років згідно з довгостроковими планами підприємства).

За сферою ж виникнення напрями покращення показників використання персоналу являються внутрішньовиробничі. Вони виявляються і реалізуються безпосередньо на самому підприємстві, виходячи з конкретних потреб. Такі

напрями зумовлені та залежать передусім від рівня використання техніки, наявної кількості сировини, матеріалів, а також від ефективності використання робочого часу з врахуванням цілодобових і внутрішньозмінних втрат. [1]

Таким чином, можна запропонувати наступні основні напрями покращення використання персоналу на ТОВ НВО «Екософт»:

- а) визначення резервів приросту продуктивності праці за рахунок якісної її організації;
 - б) покращення показників використання персоналу за рахунок зниження трудомісткості праці;
 - в) удосконалення організації, обслуговування та атестації робочих місць, що сприяє раціональному використанню робочого часу;
 - г) вивчення і впровадження передових прийомів і методів праці;
 - д) удосконалення організації підбору, підготовки і підвищення кваліфікації кадрів;
 - е) удосконалення нормування праці;
 - ж) оптимізація режимів праці і відпочинку, встановлення найбільш раціонального чергування часу роботи та відпочинку протягом робочої зміни, тижня, місяця;
- з) розвиток мотиваційного механізму, спрямованого на посилення почуття відповідальності працівника за результати своєї праці та всього колективу:
- і) зміцнення дисципліни праці, виховання сумлінного ставлення до праці; підвищення творчої активності працівників.[17]

Реалізація даних напрямків визначає взаємний вплив використання персоналу підприємства в цілому, а також окремо на кожного працівника. В залежності від цього виявимо вплив окремих напрямків на такі елементи, як:

- психофізіологічний потенціал працівника;
- кваліфікаційний потенціал працівника;
- соціальний потенціал працівника.

Кожен із елементів полягає насамперед у виявленні і оцінюванні факторів та резервів покращення ефективності використання ресурсних можливостей в сфері праці всього колективу або сегментних груп через потенційні можливості кожного працівника окремо.[1]

Оцінювання доцільно проводити шляхом атестації працівників, комплексної оцінки їх ділових якостей. Також необхідно проводити моніторинг потреб працівників та їх очікувань стосовно співвідношення витрат праці, її результатів і винагороди шляхом опитування, анкетування, інтерв'ю.

Атестація персоналу це кадрові заходи, що покликані оцінити відповідність рівня праці, якостей і кадрового потенціалу особистості вимогам виконуваної діяльності. Головне призначення атестації – не контроль виконання (хоча це теж дуже важливо), а виявлення резервів підвищення рівня віддачі робітника. Функції по проведенню атестації розподіляються між керівниками і кадровими службами:

З урахуванням цілей атестації можна говорити про дві її складові частини: оцінку праці та оцінку персоналу.

Оцінка праці спрямована на зіставлення утримання, якості та обсягу фактичної праці з планованим результатом праці, що подана в технологічних картах, планах і програмах роботи підприємства. Оцінка праці дає можливість оцінити кількість, якість та інтенсивність праці. [1]

Оцінка персоналу дозволяє вивчити ступінь підготовленості робітника до виконання саме того виду діяльності, яким він займається, а також виявити рівень його потенційних можливостей для оцінки перспектив росту.

Загалом сутність розробки означених напрямків зводяться до розв'язання наступних взаємозалежних завдань.

По-перше, необхідно здійснювати формування таких продуктивних здібностей людини, що найбільше відповідали б вимогам до якості робочої сили конкретним робочим місцем.

По-друге, створити такі соціально-економічні і виробничо-технологічні умови на підприємстві, за яких відбувалося б максимальне використання здібностей працівника до даної праці.

По-третє, ці процеси не повинні шкодити організму й інтересам особистості працівника.

Як відомо, умови праці – це сукупність різних взаємозв'язаних факторів конкретної праці, обумовлених рівнем розвитку продуктивних сил суспільства, які визначають стан виробничого середовища та впливають на здоров'я і працездатність людини.

До санітарно-гігієнічних відносяться: стан повітря, рівень шуму, ступінь вібрації обладнання, освітленість робочих приміщень, температура повітря, чистота, кольоровий фон, забезпеченість каналізацією, опаленням, вентиляцією, водою, побутовими приміщеннями, медпунктами. В групу фізіологічних умов праці входять різного виду навантаження на організм, що виникають у процесі виконання як фізичної, так і розумової праці, та які визначають її важкість, монотонність. До психологічних умов праці відносять моральний клімат в організації, в колективі, характер взаємовідносин серед його членів, а до естетичних – інтер'єри робочих приміщень, предметне середовище. [17]

Звичайно ж у сукупності такі умови досить відчутно впливають на працездатність людини, її функціональний стан та ставлення до виконуваної роботи.

Раціональне планування робочого місця має забезпечити найкраще розміщення знарядь і предметів праці та оргтехніки. Площа робочого місця має бути такою, щоб працівник не робив зайвих рухів і не відчував незручності під час виконання роботи.

Основні вимоги до організації робочого місця:

а) на робочому місці постійно має бути все необхідне для безперервної та високопродуктивної роботи;

б) територія робочого місця має бути такою, щоб працюючий у нормальних умовах виробничого процесу не робив жодного зайвого руху і у той самий час був вільний в кожному виробничо-необхідному русі;

в) для економії часу та зусиль працівника кожний елемент оснащення робочого місця має бути розташований на місці його безпосереднього застосування;

г) кожний елемент робочого місця має бути раціонально розташований відносно інших елементів та працюючого, щоб він міг будь-коли легко дістати будь-яке знаряддя;

д) точка функціонування та лінії руху працівника мають бути визначені ретельно, з урахуванням умов економії часу, зусиль і вимог фізіології праці.

Адже, в процесі вдосконалення трудових процесів необхідно передусім забезпечити оптимальні вимоги фізіології праці — економію не тільки часу, а й нервової енергії та фізичних зусиль, тобто того, що сприятиме зниженню втоми, бо, як відомо, проектування раціональних трудових процесів є важливим напрямом удосконалення організації праці та підвищення її продуктивності.

Непомітний для недосвідченого ока процес втрати інтересу працівника до праці, його пасивність приносить такі відчутні результати, як плінність кадрів, спад ефективності організації праці та в кінцевому результаті зменшення трудового потенціалу підприємства.

Щоб не допустити втрату потенційного прибутку, підприємство повинно добитись максимальної віддачі від своїх підлеглих. Для ефективного управління таким ресурсом як люди необхідно виділити та визначити певні мотиваційні параметри, спонукаючи тим самим до кращої роботи. Грамотно спроектована діяльність кожного працівника повинна створювати його внутрішню мотивацію, відчуття особистого внеску в продукцію, що випускається. Людина - істота соціальна, а значить, почуття своєї причетності до вихідного результату здатне викликати в ній глибоке психологічне задоволення, усвідомити себе як

особистість. [17]

Загальний результат підприємства також буде залежати від формування чіткої системи мотивації персоналу, яка полягає у здійсненні об'єктивної кількісної та якісної оцінки трудової активності працівника, а також, спонукування кожного працівника і всіх членів його колективу до активної діяльності для задоволення своїх потреб та для досягнення цілей організації.

Як стимулюючий процес мотивація керується такими **задачами**:

- а)** формування у кожного працівника розуміння сутності та значення мотивації в процесі праці;
- б)** навчання персоналу і керівного складу психологічним основам спілкування всередині підприємства;
- в)** формування у кожного керівника демократичних підходів до керування персоналом із використанням сучасних методів мотивації .

Будь-яка мотивація визначена відповідною винагородою, яка може бути як моральна так і матеріальна. Форми і розмір її обов'язково мають відповідати витраченим зусиллям, адже тільки в такому разі можна говорити про спонукальні мотиви до подальшої ефективної роботи працівника.

Моральні способи мотивації задовольняють психологічні потреби працівників через публічне визнання перед керівництвом і колективом особливих результатів, навиків, здібностей, знань і зусиль працівника. Для цього використовують: вітання керівництва, грамоти, занесення у списки кращих працівників підприємства та інше. Деколи підсилюється вплив моральних стимулів матеріальними: особистою премією, оплатою оздоровчих чи туристичних путівок, скеруванням на навчання чи стажування. [1]

Матеріальне ж стимулювання праці задовольняє, насамперед, первинні (фізіологічні) потреби працівників в їжі, одязі, житлі, навчанні, а також матеріалізовані психологічні: престижний автомобіль, дорогий курорт, концерти відомих артистів та інше. Матеріальне стимулювання має своє

відображення у розмірі та складових заробітної плати.

Так, одним із мотиваційних елементів являється зарплата. При цьому, однією із її основних функцій є стимулююча, що відповідає за встановлення залежності рівня зарплати від кількості, якості і результатів праці. Нині саме заробітній платі належить переважаюче значення в мотиваційному механізмі.

Крім цього до елементів мотиваційного характеру відносяться також заохочувальні і компенсаційні виплати та доплати і надбавки. Заохочувальні і компенсаційні виплати здійснюються за такими основними видами:

1. Преміальні виплати за спеціальними системами - виходячи з розробленого положення та з урахуванням їх періодичності, масовості сплати й середнього розміру премій.

2. Одноразові заохочення та матеріальна допомога - виходячи з відповідного розміру з урахуванням середнього розміру та числа необхідних виплат.

3. Премії за підсумками роботи за рік (13-та зарплата), за вислугою років та стажем роботи згідно з розробленим положенням, виходячи з планового розміру основної та додаткової заробітної платні, планового розміру прибутку та встановленої частки його використання з цією метою.

4. Трудові та соціальні пільги робітникам - виходячи з розміру, масовості та періодичності їх надання окремо з кожного виду.

5. Компенсаційні виплати (в зв'язку з простоем не з вини робітників, відпусткою за ініціативою адміністрації та в інших, передбачених законодавством випадках) - виходячи з тривалості періоду, впродовж якого зберігається заробітна платня, з чисельності персоналу, якому будуть надаватися компенсаційні виплати та виплати уже сформованої (планованої) середньої заробітної платні відповідним категоріям персоналу.

6. Винагороди за винаходи та раціоналізації пропозиції;

7. Інші виплати - виходячи із відповідного розміру їх здійснення. [1]

Доплати й надбавки за функціональним призначенням є самостійними елементами заробітної плати, які призначаються для компенсації або винагороди за суттєві відхилення від нормальних умов праці, котрі не враховано в тарифних ставках і посадових окладах.

Стосовно сутності доплат і надбавок до заробітної плати варто наголосити, що вони мають бути чітко вираженого стимулюючого характеру і завжди зв'язуються з діловими якостями конкретного працівника.

На ТОВ НВО «Екософт» існують такі мотиваційні способи:

- винагорода за виконану роботу за почасово-преміальною, відрядно-преміальною та іншими системами оплати праці за підсумками року;
- здійснюється виплата доплат і надбавок до тарифних ставок і посадових окладів за безперервний стаж роботи;
- виконується поточне преміювання працівників за виконання основних показників виробничо-господарської та науково-виробничої діяльності;
- виплати заробітної плати за кожний місяць з авансуванням;
- для оздоровлення працівників надаються путівки до санаторіїв та лікувальних пансіонатів, будинків відпочинку;
- преміювання працюючих до ювілейних дат в залежності від особистого трудового вкладу;
- одноразова допомога матері в разі народження дитини;
- в окремих випадках надання одноразової нецільової допомоги у розмірі прожиткового мінімуму та інше.[17]

Підсумовуючи вищенаведене, можна із впевненістю сказати, що на ТОВ НВО «Екософт» діє чітка система мотивації персоналу, яка належним та позитивним чином впливає на подальші результати діяльності підприємства. Але як заохочувальні і компенсаційні виплати, доплати, надбавки, так і оплата праці на підприємстві є мотивуючими факторами, тільки якщо вони безпосередньо зв'язані з підсумками праці. Працівники повинні бути впевнені в

наявності стійкого зв'язку між матеріальним винагородженням та своєю працею. Адже насамперед, в усіх елементах мотиваційного характеру обов'язково повинен бути присутній компонент, який залежить від досягнутих результатів.

3.3. Планування параметрів фінансової незалежності та платоспроможності підприємства.

Проведений аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ НВО «Екософт» показав, що незважаючи на деяке їх зниження у 2017 році, вони є вищими за рекомендоване значення та свідчать про високу платоспроможність підприємства. Натомість показники коефіцієнту покриття та абсолютної ліквідності свідчать про те, що підприємство не здатне відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів.

Нормативним для показника коефіцієнту покриття є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. Показник нижче нормативного свідчить про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів недостатньо для того, щоб відповісти за поточними зобов'язаннями. Це веде до зниження довіри до компанії з боку кредиторів, постачальників, інвесторів і партнерів. Крім цього, проблеми з платоспроможністю ведуть до збільшення вартості позикових коштів і, як результат, до прямих фінансових втрат.

Для підвищення значення поточної ліквідності необхідно працювати в напрямку підвищення суми оборотних активів і зниження суми поточних зобов'язань. Для зниження суми поточних зобов'язань можна, наприклад, домовитися про надання кредитних коштів на більш тривалий період часу..

Також, для того, щоб досягнути кращих показників платоспроможності, підприємство має проводити ефективне управління дебіторською заборгованістю; оптимізацію виробничих запасів та зменшення залишків готової продукції; ефективне управління грошовими коштами.[53]

Необхідною є розробка заходів щодо скорочення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що дозволить перевести заборгованість покупців та замовників у грошові кошти. При цьому можуть використовуватися різноманітні методи управління дебіторською заборгованістю, які можна класифікувати на такі групи:

1. юридичні - претензійна робота, подача позову до суду.
2. економічні - фінансові санкції (штраф, пеня, неустойка), передача в заставу майна і майнових прав, призупинення постачань продукції.
3. психологічні - нагадування по телефону, факсу, пошті, використання ЗМІ чи поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу.
4. фізичні - арешт майна боржника, вироблений органами державної виконавчої служби. [53]

Застосування вище перерахованих методів залежить від строку заборгованості. До простроченої та сумнівної дебіторської заборгованості, згідно з запропонованим алгоритмом, рекомендується застосовувати всі вказані методи впливу на боржників.

Для прискорення інкасації дебіторської заборгованості ТОВ НВО «Екософт» слід вживати таких заходів:

1. надання знижок покупцям за скорочення термінів погашення заборгованості, щоб спонукати їх оплатити рахунки до встановленого терміну оплати;
2. введення штрафних санкцій за прострочення платежу;
3. оформлення угоди з покупцями комерційним векселем з одержанням певного процента за відстрочку платежу;
4. відпуск товарів покупцям на умовах передоплати;
5. використання механізму факторингу і т. д.

При цьому потрібно зіставити ставку пропонованої знижки за

достроковий платіж або надбавку процента за відстрочку платежу з очікуваною віддачею коштів в операційній або інвестиційній діяльності підприємства.

Основною умовою ефективної реалізації політики управління дебіторами виступає дотримання граничних обсягів дебіторської заборгованості та термінів її погашення. Але якщо перший чинник знаходиться в межах компетенції виробника продукції, то другий часто напряму від нього не залежить. Єдиним способом забезпечення дотримання умов договорів виступає попередній аналіз кожного дебітора. Важливу роль в управлінні дебіторською заборгованістю відіграють планування, організація та контроль роботи з дебіторами.

Процедура стягнення дебіторської заборгованості має включати такі дії:

- 1) телефонний дзвінок в бухгалтерію покупця з метою нагадати про суму заборгованості та період її прострочення, а також поцікавитися причиною затримки платежу та взнати можливий строк оплати рахунка;
- 2) направлення боржнику акта звіряння разом з листом, який містить прохання погасити наявну заборгованість;
- 3) направлення боржнику вимоги про сплату боргу протягом певного строку;
- 4) направлення боржнику листа, підписаного юристом підприємства про наміри звернутися до суду з метою стягнення боргу;
- 5) звернення до суду (при значних сумах заборгованості).

Крім того слід приділити увагу управлінню запасами з метою їх зменшення, що призведе до зменшення потреби підприємства у спрямуванні своїх грошових коштів у їх закупівлю. Скорочення рівня запасів на ТОВ «НВО Екософт» можна досягнути шляхом застосування моделей управління запасами.

Розрахуємо основні планові показники платоспроможності підприємства (цільові параметри підприємства) (табл. 3.2).

Таким чином, у прогностному періоді суттєво зросте коефіцієнт покриття та коефіцієнт абсолютної ліквідності, що дозволить підприємству покривати

більшу частину поточних зобов'язань.

Таблиця 3.2

Основні прогностні показники ліквідності та платоспроможності ТОВ

НВО «Екософт»

Показник	2017	Прогноз	Відхилення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,1	0,07
Коефіцієнт покриття	1,27	1,33	0,06
Коефіцієнт самофінансування	0,18	0,18	-

У контексті фінансової стабільності фінансовому плануванню має відводитися особлива роль, оскільки воно пов'язане з ресурсним чинником - формуванням, розміщенням і використанням фінансових ресурсів та отриманням прибутку на вкладений у господарську діяльність капітал. Саме у процесі фінансового планування економічно обґрунтовується потреба підприємства у капіталі для забезпечення виконання прогнозованих бізнес - планом обсягів господарської діяльності, яка ув'язується з наявними і реальними для залучення джерелами фінансування, та створюються передумови фінансової стабільності підприємства. В ринкових умовах, коли конкурентоспроможність підприємств усіх форм власності, їх сильна позиція на ринку товарів і послуг значним чином залежать від вибору сфери діяльності й уміння забезпечити фінансову стабільність, інтерес економістів до фінансового планування та форм і методів контролю виконання фінансового плану постійно зростає. Ці питання дедалі повніше висвітлюються у підручниках і навчальних посібниках з фінансів підприємств, фінансового аналізу, фінансового менеджменту та фінансового планування і прогнозування.

Практика свідчить, що суб'єкти господарювання у процесі фінансового планування нерідко обмежуються розробленням плану доходів, витрат і прибутку і не приділяють належної уваги ресурсному забезпеченню кругообігу

виробничих фондів на засадах, що забезпечують фінансову стійкість і платоспроможність. Та без тісного ув'язування прогнозованих обсягів операційної, інвестиційної та інших видів діяльності із джерелами їх фінансування важко забезпечити очікувані кінцеві фінансові результати та створити передумови фінансової стійкості підприємства. Тому з виконанням плану обороту від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) такі підприємства не завжди отримують прибуток від операційної та звичайної діяльності.[53]

Щоб досягти поставленої мети, підприємствам необхідно:

1. Визначити величину потрібних і реально можливих грошових ресурсів за джерелами їх формування і напрямками використання для здійснення операційної, інвестиційної та інших видів діяльності;

2. Оптимізувати структуру капіталу за джерелами формування і напрямками розміщення;

3. Визначити прогнозовану дохідність капіталу, авансованого на формування активів підприємства;

4. Розробити альтернативні чи запобіжні заходи на випадок відхилень від прогнозованих показників;

5. Контролювати й оперативно реагувати на хід виконання фінансовою плану.

У процесі розроблення фінансового плану пропонується поетапно прогнозувати:

1. Доходи, витрати й прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності та чистий прибуток і напрями його використання;

2. Потребу в оборотних коштах за джерелами формування і напрямками використання;

3. Джерела інвестиційних ресурсів для виконання плану капітальних вкладень;

4. Величину і напрями використання коштів соціального спрямування;

5. Баланс активів і пасивів на кінець планового періоду.

На першому етапі необхідно розробити план доходів, витрат і прибутку з тим, щоб упевнитися в економічній і фінансовій результативності прогнозованих видів діяльності, достатності очікуваного чистого прибутку для самоокупності та остаточно визначитися у напрямках діяльності.

На другому етапі слід подбати про достатність грошових ресурсів для ритмічного кругообігу оборотних виробничих фондів і фондів обігу, тобто створити фінансові передумови виконання прогнозованих обсягів діяльності.

На третьому етапі необхідно визначити джерела фінансування капітальних вкладень, щоб уникнути недофінансування об'єктів і не допустити непланового вилучення власних коштів із обігу на капітальні вкладення.

Четвертий етап пов'язаний із соціальною політикою підприємства. Щоб забезпечити успішне виконання показників бізнес-плану і фінансового плану зокрема, необхідно приділити належну увагу персоналу підприємства, його соціальному захисту, оскільки матеріальне заохочення є важливою мотивацією до праці, до новацій. [44]

На завершальному етапі необхідно скласти прогнозний баланс активів і пасивів підприємства на кінець планового періоду, визначити структурні зміни, які відбудуться за умов виконання фінансового плану, оцінити їх вплив на фінансовий стан підприємства, розрахувати очікувані показники, за якими оцінюється фінансова стабільність, провести їх порівняльний аналіз за останні 3-5 періодів, з тим щоб запобігти можливому погіршенню фінансового стану підприємства.

Із сказаного випливає, що кожний етап потребує певних економічно обґрунтованих розрахунків, на основі яких у балансовому взаємозв'язку формується функціонально самостійний розділ фінансового плану, який легко піддається контролю, аналізу, а за потреби - оперативному регулюванню. Всі розділи разом складають фінансовий план, який характеризує грошові потоки,

пов'язані з кругообігом виробничих фондів, формуванням грошових доходів і власного капіталу, економічну ефективність і фінансовий стан підприємства. Такий фінансовий план можна вважати програмою та інструментом управління фінансами підприємства. [50]

Слід зазначити, що комплексне фінансове планування потребує фахового підходу. У процесі розробки плану й контролю за ходом його виконання у полі зору фінансиста повинна бути вся різнобічна фінансово-господарська діяльність підприємства. Першочерговим його завданням має бути забезпечення фінансової стабільності суб'єкта господарювання шляхом максимального використання внутрішніх важелів ресурсного забезпечення кругообігу виробничих фондів, підвищення фондівдачі і рентабельності активів, забезпечення високої ліквідності боргових зобов'язань. Водночас фінансовий менеджер повинен аналізувати доступну інформацію про діяльність конкурентів підприємства, прогнозувати вплив зовнішніх чинників на фінансовий стан підприємства, розробляти запобіжні чи альтернативні заходи, щоб забезпечити фінансову стійкість і конкурентоспроможність. [44]

Щоб розробити нормативні еталонні показники, необхідні чимала інформація, великі затрати часу, та це під силу зробити лише фінансовим управлінням (відділам) суб'єктів господарювання. Розроблені еталонні показники будуть корисними і для всіх підприємств, щоб порівнювати економічну ефективність господарської діяльності й фінансовий стан структурних одиниць, оперативно реагувати на відхилення, знаходити внутрішньогосподарські і внутрішньосистемні шляхи наближення фактичних даних до еталонних та їхнього перевищення. [50]

Підсумовуючи, слід зауважити, що для забезпечення фінансової стабільності підприємств необхідно більше уваги приділяти фінансовому плануванню з тим, щоб ресурсно забезпечувати виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах

фінансової стійкості, створювати передумови для отримання чистого прибутку в розмірі, достатньому для самоокупності й самофінансування. За наявності структурних одиниць і підрозділів треба систематично забезпечувати їх необхідним інструментарієм фінансового управління, надавати методичну й консультативну допомогу з фінансово-економічних питань з тим, щоб спільними зусиллями шляхом копіткої планової, оперативної і контрольної-аналітичної фінансової роботи запобігати збитковості та зміцнювати фінансову стабільність суб'єктів господарювання.

3.4. Формування матриці збалансованих показників економічної безпеки підприємства

Питання впровадження сталого розвитку в ТОВ НВО «Екософт» є саме стратегічним і тому пропонується розглянути методику формування системи показників для оцінки економічного зростання, реалізації стабілізаційних рішень економічної безпеки та формування на підприємстві відповідної системи збалансованих показників в межах концепції сталого розвитку. Взаємозв'язок індикаторів концепції сталого розвитку та стратегічних вимірів надає можливість визначити результативність дій за цим напрямом.

Для багатьох керівників підприємств залишається загадкою як можна отримати прибуток за рахунок утримання споживачів, витрат на них. А головне – чи варто нести маркетингові витрати на з'ясування чого вони хочуть, як їх утримати надовго та взагалі – чи потрібно виробляти ними бажане? Найпростіший спосіб переконатися в позитивній відповіді на ці питання – посадити поруч маркетолога та фінансиста й порівняти, що ж «пішло–пришло». Для визначення результатів від прийнятих маркетингових рішень важливо зрозуміти механізм окупності маркетингу, управління відносинами зі споживачами та стратегічну цінність всього цього. Що стосується значущості стратегій маркетингу для успіху – вже багато разів про це сказано. А от про

маркетинг та витрати на утримання споживачів з точки зору перевірки окупності – рідко можна почути доступне роз'яснення. Спробуємо з'ясувати деякі способи визначення вірності реалізації обраних стратегій, які можна реалізувати на ТОВ НВО Екософт. [42]

Таблиця 3.3

SWOT-аналіз(у балах)

<p><u>Можливості</u></p> <p>Необхідні мінімальні інвестиції у просування (3)</p> <p>Споживачі локального ринку добре обізнані про товар (2)</p> <p>Високий ступінь лояльності покупців власного товару (2)</p>	<p><u>Сильні сторони</u></p> <p>Є готові маркетингові засоби, що мінімізує витрати на просування, розповсюдження (3)</p> <p>Ціни доступні всім категоріям покупців (2)</p>
<p><u>Загрози</u></p> <p>Відсутність у продавців пропозицій широкого товарного асортименту (2)</p> <p>Залучена збутова мережа часто не здатна гарантувати належний сервіс (1)</p> <p>Створення нових товарів в галузі (1)</p> <p>Існування підробок (1)</p>	<p><u>Слабкі сторони</u></p> <p>Існуюча збутова система часто не здатна гарантувати належне обслуговування (2)</p> <p>Низька кваліфікація продавців з управління відносинами з клієнтами (1)</p> <p>Низька корпоративна культура (2)</p>

По-перше, за аналогією з медициною й географією, завжди важливо знати, що і де знаходиться та в якому воно стані. Тому діагностика та розвідка – першочергові завдання на початковому етапі з'ясування де, хто, чим він займається і що приносить для спільної вигоди організації, підприємства. Окрім того, періодично з метою профілактики варто проводити огляди. Знаходячись у новому місці або визначаючи подальший шлях руху природно озирнутися на всі боки та уточнити – де знаходимось, що з ресурсами та у якому стані виконавці. Саме з цією метою і проводиться SWOT-аналіз, відомий багатьом. Найголовніше – не переплутати, де власні слабкі та сильні сторони, а в чому

проявляється вплив зовнішніх обставин. Так і розглядається аббревіатура SWOT: Strengths – сильні сторони, Weaknesses – слабкі сторони, Opportunities – можливості, Threats – загрози. Простіше за все представити результати у вигляді таблиці (табл. 3.3) з застосуванням шкали оцінювання від 1 до 5 балів, де 1 – мінімальний вплив, а 5 – максимальний.

Баланс кількості між позитивними (сильні сторони і можливості) та негативними (слабкі сторони і загрози) факторами мало кому вдається витримати. Це цілком нормально, головне – достовірність інформації.

Припустимо, що всі характеристики ситуації вичерпані, тобто записані. Але цього замало. На другому етапі, за логікою ми тут же намагаємось знайти та співставити негативні фактори та сприятливі обставини, які нейтралізують вплив, намагаємось визначити як вплине на нас (на наші внутрішні особливості) стан зовнішнього середовища. Цей, часом неусвідомлений, крок має цілком прозаїчну назву перехресного аналізу або кросс-аналізу .

Наприклад наведемо фрагмент результату цього аналізу, який буде мати вигляд лівої частини таблиці 2 (у жирній рамці), що доволі часто використовується на практиці. Кожний напрям (права частина таблиці) може містити кілька цілей. Варто відразу визначити, яку мету ми ставимо у кожному окремому випадку порівняння зовнішніх і внутрішніх факторів та якої сфери бізнесу вона стосується. [32]

На основі такого аналізу в подальшому значно простіше визначити необхідність термінового виправлення того або того напрямку роботи. Більше того, можна помітити певним чином, наприклад, червоним кольором ті цілі та перспективні напрями, які потребують першочергового втручання, жовтим – що очікує корегування, а необхідність лише профілактики – зеленим.

Для наочності цілі з поділом на перспективи та з напрямом їх взаємозв'язку варто подати на «стратегічній карті». Сюди ж можна перенести «світлофорні сигнали».

Таблиця 3.4

Перехресний аналіз

Фактори		Стратегічні цілі	Напрями
Зовнішні	Внутрішні		
Необхідні мінімальні інвестиції у просування; Створення нових товарів в галузі	Є готові маркетингові засоби, що мінімізує витрати на просування, розповсюдження; Ціни доступні всім категоріям покупців	Збільшення рентабельності власного капіталу	Фінанси – які визначені фінансові цілі щодо досягнення бачення
Споживачі локального ринку добре обізнані про товар; Високий ступінь лояльності покупців власного товару; Низька частка ринку;	Ціни доступні всім категоріям покупців; Є готові маркетингові засоби, що мінімізує витрати на просування, розповсюдження	Зайняти частку ринку	Клієнти – по яких показниках роботи з клієнтами треба мати успіх для отримання бажаних фінансових результатів
Відсутність у продавців пропозицій широкого товарного асортименту ; Існування підробок	Існуюча збутова система часто не здатна гарантувати належне обслуговування; Ціни доступні всім категоріям покупців	Розвиток власної збутової мережі	Бізнес-процеси – у яких внутрішніх процесах треба досягти успіху, щоб
Залучена збутова мережа часто не здатна гарантувати належне обслуговування; Створення нових товарів в галузі	Низька кваліфікація продавців з управління відносинами з клієнтами	Створення навчального відділу	задовольнити клієнтів і отримати бажані фінансові результати

Тобто, створюють матрицю (рис. 1), в якій рядки мають назви напрямів,

стовпчики уособлюють стратегії – кожній стратегічній цілі відповідає певна чарунка. І на цій матриці помічають стрілочками рух від «простіших» стратегічних дій з управління персоналом до «складніших» – фінансових. Інший варіант складання цієї матриці – заздалегідь готуються стрілочки і різнокольорові картки, на яких записуються окремі стратегії, а потім розміщуються на тлі матриці, розкресленої на окремі поля. Тому і назва «світлофорні». [32]

Фінанси		
Клієнти	Зайняти частку ринку	
Внутрішні бізнес-процеси	Розвиток власної збутової мережі	Створення навчального відділу
Персонал	Підвищення кваліфікації персоналу з управління відносинами з клієнтами	Розвиток програми наставництва

Рис.1. Стратегічна карта

Завдяки отриманій карті, кожен підрозділ, кожний виконавець при знайомстві з уточненою своїм безпосереднім керівництвом матрицею, може уявити поставлені цілі та спланувати свою власну діяльність. Завдання керівника в даному випадку – пояснити підлеглим, де ж їх завдання, визначити ключові фактори успіху та назвати критерії досягнення успіху з чіткими оперативними цілями й строками їх оцінки. У таблиці 3.5 подано систему збалансованих показників для організації. На основі такої системи обов'язкових елементів формують план дій з реалізації стратегії.

Система збалансованих показників [21]

	Стратег. Цілі	Оперативні цілі	Вимір	Заходи	Строк
Фінанси	Збільшення рентабельності капіталу	Ріст чистого прибутку	3 %	Ріст обсягів продажу	1 рік
		Рентабельність продаж	5 %	Зниження операційних витрат	1-е півріччя
Клієнти	Зайняти частку ринку	Частка ринку	0.5% у 1-й рік	Вихід на новий локальний ринок	1-е півріччя
		Обсяг продажу	500 тис. грн. на рік	Збільш. чис. торг.Закладів	2-е півріччя
Бізнес-процеси	Розвиток власної збутової мережі	Розташування закладів сервісу	По 1 «точці» у трп. розв'язках	Перевірка «точок» на швидкість доставки	Постійно
		Зменшення скарг	на 20 %	Впровадження технології CRM	1-е півріччя
Персонал	Підвищення кваліфікації з управління відносинами з клієнтами	Техн. ведення баз даних CRM	Пройшло навч. 12 ос. на місяць	Налагодження програм наставництва	Постійно
		Наявн. пост.Клієнтів	до 5 % від загальної кількості	Звіти з бази даних фірми	2-е півріччя
		Наявність власних планів утримання Клієнтів	Затв. планів для 4 підрозділів щотижня	Презентація планів від підрозділів та окремих працівників	1-е півріччя

Таким чином, SWOT-аналіз ТОВ НВО «Екософт» продемонстрував, що однією з головних можливостей підприємства для подальшого розвитку є мінімальні інвестиції у просування власного товару. Також сильною стороною підприємства є маркетингові засоби, що дозволяють мінімізувати витрати на розповсюдження інформації про товар. Значних загроз або слабких сторін на підприємстві не визначено, однак керівництву варто звернути увагу на відсутність широкого асортименту для покупців.

Перехресний аналіз дозволив визначити стратегічні цілі для підприємства.

Ними є збільшення рентабельності власного капіталу, освоєння нової частки ринку, розвиток власної збутової мережі, створення навчального відділу.

Система збалансованих показників дозволила визначити заходи, завдяки яким ТОВ НВО «Екософт» може досягти стратегічних цілей. Такими заходами можуть бути – зниження операційних витрат (зادля збільшення рентабельності капіталу), збільшення чисельності торгівельних закладів (зadля освоєння нових ринків збуту), впровадження нових технологій задля розвитку власної збутової мережі.

Висновок до Розділу III.

Для того, щоб підвищити ефективність економічної безпеки ТОВ НВО «Екософт» був проведений ABC-аналіз, що дає конкретну інформацію по групам товарів та дозволяє проводити планування витрат більш доцільно, при цьому збільшуючи обсяги виробництва продукції з найбільшим попитом.

На ТОВ НВО «Екософт» діє чітка система мотивації персоналу, щоефективно впливає на подальші результати діяльності підприємства. Але як заохочувальні і компенсаційні виплати, доплати, надбавки, так і оплата праці на підприємстві є мотивуючими факторами, тільки якщо вони безпосередньо зв'язані з підсумками праці. Працівники повинні бути впевнені в наявності стійкого зв'язку між матеріальним винагородженням та своєю працею. Адже насамперед, в усіх елементах мотиваційного характеру обов'язково повинен бути присутній компонент, який залежить від досягнутих результатів.

Забезпечення фінансової стабільності підприємств необхідно більше уваги приділяти фінансовому плануванню з тим, щоб ресурсно забезпечувати виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створювати передумови для отримання чистого прибутку в розмірі, достатньому для самокупності й самофінансування.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Економічна безпека підприємства представляє собою стан господарюючого суб'єкта, при якому він при найбільш ефективному використанні наявних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від існуючих небезпек та загроз або інших непередбачуваних обставин і в основному досягає цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарського ризику.

Економічна безпека підприємництва є одним з необхідних принципів підтримання стійкості економічного і соціального становища, підвищення обороноздатності, виключення можливостей виникнення соціальних, трудових, міжнаціональних та інших конфліктів, які загрожують безпеці держави

Головним завданням системи управління економічною безпекою підприємства є передбачення та запобігання можливих загроз. Вони, в свою чергу, здатні приводити підприємство до кризового стану. Мірою запобігання в цьому випадку є проведення антикризового управління, мінімізація зовнішніх та внутрішніх загроз.

Управління економічною безпекою передбачає постійний моніторинг її рівня не лише у межах підприємства загалом, але й за функціональними складовими. Кількісна оцінка останніх має на меті вирішення таких завдань: вибір системи показників оцінки сфер життєдіяльності підприємства; формування граничних значень показників у межах окремих стадій життєвого циклу розвитку підприємства; формування комплексної оцінки рівня безпеки; визначення комплексної оцінки рівня економічної безпеки.

Індикаторами фінансової безпеки підприємства є граничні значення таких показників: коефіцієнта покриття, коефіцієнта автономії, рівня фінансового левериджу, коефіцієнту забезпеченості відсотків до сплати, рентабельності активів, рентабельності власного капіталу, середньозваженої вартості капіталу,

показника розвитку компаній, показників диверсифікованості, темпів зростання прибутку, обсягу продажів, активів, співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості тощо.

Після дослідження теоретичних аспектів фінансово-економічної безпеки підприємства, характеристики складових системи безпеки ТОВ НВО «Екософт» та збалансованих показників оцінки економічної безпеки, можна дійти висновку, що підприємство вдало реалізує свій потенціал, керівництво приймає вірні рішення, що дозволяє досягати гарних результатів та ефективної роботи.

Чистий прибуток склав в 2017 році 21051,2 тис. грн., що на 3497,4 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 119,92 %. У порівнянні із показником за 2015 рік чистий прибуток збільшився на 14576,5 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту чистого прибутку склав 325,13 %.

Витрати від операційної діяльності склав в 2017 році 80170,9 тис. грн., що на 5606,8 тис. грн. менше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 93,46 %. У порівнянні із показником за 2015 рік витрати від операційної діяльності збільшилися на 18155,1 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту витрат від операційної діяльності склали 129,27 %.

Рентабельність операційної діяльності підприємства в 2017 році склала 51,37% що на 13,97% більше значення 2016 року. Темпи росту в 2017 році відносно 2016 склали 137,35 %.

Рентабельність продукції підприємства в 2017 році склала 39,07 %, що на 6,76 % менше показника 2016 року. Темпи росту в 2017 році відносно 2016 склали 89,39 %.

Власний капітал склав в 2017 році 57855,30 тис. грн., що на 18441 тис. грн. більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 146,79 %. У порівнянні із показником за 2015 рік власний капітал збільшився на 35994,8 тис. грн., за період з 2015 по 2017 роки темп росту власного капіталу

склав 264,66 %.

Коефіцієнт фінансової автономії склали в 2017 році 0,31, що на 0,01 пункт більше значення попереднього року. Темп росту за останній рік склав 102,69 %. У порівнянні із показником за 2015 рік коефіцієнт фінансової автономії зменшився на -0,01 пункт за період з 2015 по 2017 роки темп росту коефіцієнту фінансової автономії склав 95,81%.

Проведення аналізу динаміки обсягів та складу результативних показників діяльності, оцінки чисельності та продуктивності використання трудових ресурсів, характеристики фінансової незалежності, ділової активності та платоспроможності підприємства виявило, що показники рентабельності ТОВ НВО «Екософт» демонструють тенденцію до збільшення, безпека трудових ресурсів та персоналу ТОВ «НВО Екософт» не має загроз та негативних факторів, що здатні на неї впливати. Підприємство демонструє стабільну роботу, що знаходить відображення у аналізі оцінки чисельності та ефективності використання персоналу. В свою чергу, фінансовий стан ТОВ «НВО Екософт» є задовільним, однак платоспроможність і наявність у підприємства коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків з кредиторської заборгованості, потребує збільшення у разі ситуації негайного погашення.

Також, у процесі аналізу на ТОВ «НВО Екософт» було виявлено проблеми, стосовно витрат на певні групи товарів, які не мають відповідного попиту з боку споживачів. Проблема ефективності та доцільності планування поточних витрат на ТОВ «НВО Екософт» може бути вирішена завдяки АВС-аналізу, який дозволяє отримати інформацію про найбільший та найменший попит по всім групам товарів.

За допомогою АВС-аналізу було виявлено групи товарів, які мають найбільший, середній та низький попит. Так, найбільш цінними являються товари: фільтри для питної води та магістральні фільтри – група А. Група В: промислові та фільтраційні системи. Тому підприємство має зосередитись на

виробництві товарів групи А, та відносно змінити політику виробництва товарів групи В. Якщо ТОВ «НВО Екософт» буде здійснювати планування поточних витрат з огляду на попит споживачів на певні групи товарів, це дозволить підприємству уникнути виробництва незатребуваного товару та зайвих витрат. Економія та ефективне використання ресурсів, безперечно, підвищить економічну безпеку на підприємстві.

Наступна проблема, яка була виявлена на ТОВ «НВО Екософт», це відсутність чіткої системи мотивації персоналу. Безпека підприємства пов'язана з результативністю праці кожного працівника, який, в свою чергу, має бути зацікавлений в ефективності своєї роботи. Підприємству треба розробити чітку систему мотивації персоналу, створити чітку взаємозалежність між матеріальним винагородженням та безпосередньо працею.

Цільовими параметрами формування та використання персоналу ТОВ НВО «Екософт» є обсяг фонду оплати праці та чисельність працівників. Так, розрахунки за економіко-статистичним методом демонструють наступні показники: середньооблікова чисельність на прогностний рік – 317 працівників, фонд оплати праці – 57233,8 тис. грн. Це свідчить про те, що підприємству необхідно розширити штат більш кваліфікаційними робітниками та покращити можливості для мотивування праці.

Також, підприємство має бути зацікавлене у власній фінансовій стабільності, адже від цього безпосередньо залежить стан економічної безпеки ТОВ «НВО Екософт». Для цього необхідно створити передумови для отримання прибутку в розмірі, достатньому для самоокупності і самофінансування.

Основні прогностні показники ліквідності та платоспроможності ТОВ НВО «Екософт» є наступними: Коефіцієнт абсолютної ліквідності складатиме 0,1; коефіцієнт покриття 1,33; коефіцієнт самофінансування 0,18. Таким чином, у прогностному періоді суттєво зросте коефіцієнт покриття та коефіцієнт абсолютної ліквідності, що дозволить підприємству покривати більшу частину

поточних зобов'язань.

Також, за допомогою SWOT-аналізу було виявлено, що ТОВ НВО «Екософт» необхідно використовувати можливість мінімальних інвестицій у просування власного товару задля подальшого розвитку підприємства.

За допомогою перехресного аналізу було виявлено стратегічні цілі для підприємства. Ними є збільшення рентабельності власного капіталу, освоєння нової частки ринку, розвиток власної збутової мережі, створення навчального відділу.

Система збалансованих показників дозволила визначити заходи, завдяки яким ТОВ НВО «Екософт» може досягти стратегічних та оперативних цілей. Стратегічними є зниження операційних витрат (задля збільшення рентабельності капіталу), збільшення чисельності торгівельних закладів (задля освоєння нових ринків збуту), впровадження нових технологій задля розвитку власної збутової мережі.

В той час, як оперативними цілями підприємства є: підвищення показнику чистого прибутку, рентабельність продаж, частка ринку, обсяг продажу, розташування закладів сервісу, зменшення скарг, технологічне ведення баз даних CRM.

У разі, якщо пропозиції для ТОВ НВО «Екософт» будуть виконані, це дозволить підприємству підвищити показники економічної безпеки, закріпити лідерство на ринку та в повній мірі реалізувати свій потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабанова Л. Управління персоналом: Навчальний посібник/ Людмила Балабанова, Олена Сардак,; Мін-во освіти і науки України, ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К.: Професіонал, 2006. - 511 с.
2. Барановський О. Визначення показників економічної безпеки // Економіка. Фінанси. Право. - №8. – С.14-16.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія. – К.: Київ.нац.торг-екон.ун-т, 2004. – 759 с.
4. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств // Фінанси України. – 2007. - №4 – С. 112 –118.
5. Бланк І.О. Управління фінансовою безпекою підприємства / І.О.Бланк. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. - 784 с.
6. Бланк І.О., Ситник Г.В. Управління фінансами підприємств. Підручник. – К.: КНТЕУ, 2006. – 780 с.
7. Бойчик І. М. Економіка підприємства: Навч. посібник. — К.: Атіка, 2004. — 480 с.
8. Васильців Т.Г., Волошин В.І., Бойкевич О.Р., Каркавчук В.В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: [монографія] / [Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркавчук]; за ред. Т.Г. Васильціва. – Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. – 386 с.
9. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст] / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз // - Харків: УкрДАЗТ, 2011. – 266 с.
10. Довбня С.Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С.Б. Довбня, Н.Ю. Гічова // Фінанси України. — 2008. — №4. – С. 88 – 97
11. Довгань Л.Є. Сучасні аспекти сталого розвитку машинобудівних підприємств / Л.Є. Довгань, Н.О. Сімченко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – №3.– С. 71-82.
12. Економічний аналіз: Навч. посіб./Колектив авторів під керівництвом акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2003. с.7-11, 230-243.
13. Євдокимов Ф.І., Мізіна О.В., Бородіна О.О. Узагальнююча оцінка фінансової складової рівня економічної безпеки підприємства // Наукові

- праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 46. - Донецьк, ДонНТУ, 2002. - 216 с.
14. Спіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Спіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с
 15. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємництво: [монографія] / М.М. Єрмошенко, К.С. Горячева. – К.: Національна академія управління, 2010. – 248 с. Єлісеєва О.К. Методологія управління персоналом: статистичні методи та моделі. / О.К.Єлісеєва, О.О.Третьяк, В.В.Узунов; [Під ред. В.М.Узунова, О.К.Єлісеєвої] - Д.: ІМА-прес, 2006. - 186 с.
 16. Забіяко С.В., Светлова Е.С. Риск-менеджмент – основа экономической безопасности предприятия / С.В. Забіяко, Е.С. Светлова // Защита информации. Конфідент. – 2002. – №3. – С. 51 – 55
 17. Зубко Р. Ю. Мотивація персоналу підприємства // Управління розвитком. -- Х., 2006. -- №8. -- С.30-31.
 18. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. – 4-те вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2004. с. 114-115.
 19. Іващенко О.В. Фінансово-економічна безпека підприємства / О.В. Іващенко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2013. – Вип. 1 (1). – Т. 18. – С. 142–145.
 20. Камишнікова Э.В. Методы формирования комплексной оценки уровня экономической безопасности предприятия / Э.В. Камышникова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №12 (102). – С. 87 – 91.
 21. Каплан Р.С. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Р.С. Каплан, Д.П. Нортон; пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 304 с.
 22. Кащеев Р. Balanced Scorecard : новое заклинание или стратегия управления? [Электронний ресурс] / Р. Кащеев . – Режим доступу: [http:// www.finansy.ru](http://www.finansy.ru)
 23. Ковалёв Д., Сухорукова Т. Экономическая безопасность предприятия // Экономика Украины. - 2007. - №10. - С.48-52.
 24. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.

25. Лепя Н.Н. Методы и модели стратегического управления предприятием / НАН Украины. Ин-т экономики и пром-сти. - Донецк: ООО „Юго-ВостокЛТд”, 2002. - 186 с.
26. Медвідь М.М. Визначення переліку показників для оцінювання стану фінансової безпеки регіонів / М.М. Медвідь // Проблеми матеріальної культури – Економічні науки. – 2006. – № 95. – С. 144 – 149.
27. Мейер М.В. Оценка эффективности бизнеса / М.В. Мейер; пер. с англ. А.О. Корсунского. – М.: ООО «Вершина», 2004. – 272 с.
28. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р.
29. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. Посібник/ Мойсеєнко І.П., Марченко О.М.. - Львів, 2011. – 380 с.
30. Мойсеєнко І.П. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / І.П. Мойсеєнко, М.Я. Демчишин // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №10 (100). – С. 239 – 244
31. Н. Реверчук. Управління економічною безпекою підприємницьких структур. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 195с.
32. Ницаева О.В. Применение систем сбалансированных показателей в маркетинге [Электронный ресурс] / О.В. Ницаева // Маркетинг в России и за рубежом . – 2005 – №5. – Режим доступа: <http://www.dis.ru/market/arhiv/2005/5>
33. Нікіфоров П.О. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії / П.О. Нікіфоров, С.С. Кучерівська // Фінанси України. – 2006. – № 5. – С. 86–94.
34. Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З.Б., Керницький М.І. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: [навч. посіб.] / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко, М.І. Керницький]. – К.: Правова єдність, 2009. – 542 с.
35. Папехин Р. С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия : диссертация... кандидата экономических наук: 08.00.10 Волгоград, 2007. – 176 с.
36. Пармендер Д. Ключевые показатели эффективности. Разработка, внедрение и применение решающих показателей / Д. Пармендер; пер. с англ. А. Платонова. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2008. – 288 с.
37. Примак Т.О. Економіка підприємств: навч. посібник. – К.: МАУП.

38. Рамперсад Х.К. Универсальная система показателей для оценки личной и корпоративной эффективности. Сорок вопросов для размышления с примерами разных вариантов действий / Х.К. Рамперсад, К. Туоминен. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 148 с.
39. Реверчук Н.Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія / Н.Й. Реверчук. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с
40. Савчук В.П. Практическая энциклопедия / В.П. Савчук // Финансовый менеджмент. – К.: Companion Group, 2008.
41. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: учебник / под ред. проф. Л.Г. Мельника (Украина) и проф. Л. Хенса (Бельгия). – 2-е изд., стер. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2008. – 1120 с.
42. Тамаї Масахіко / Система стратегічного менеджменту та система збалансованих показників / Тамаї Масахіко // матеріали семінару «Система стратегічного менеджменту: корпоративна політика та система збалансованих показників» – К.: УЯЦ НТУУ «КПІ», 2007.
43. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: Навч. посібник. — 3-є вид., випр. і доп. — Львів: Магнолія плюс, 2005. с. 273-287.
44. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНТЕУ, 2003. – 554 с.
45. Фокіна Н.П. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості / Н.П. Фокіна // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №8. – С. 111 – 114
46. Худолій Л.М. Складові економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності / Л.М. Худолій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=455>.
47. Цепляева Е. Внедрение BSC: встраиваем или пристраиваем [Електронний ресурс] / Е. Цепляева // Интеграция приложений Balanced Scorecard в информационную систему компании. – 2006. – Режим доступу: <http://www.cfin.ru/management/controlling/>
48. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз: Навч. Посібник. Автор: | Рік видання: 2003 | Київ: КНЕУ | Кількість сторінок: 556
49. Шелест В.В. Методичний підхід до оцінки і забезпечення належного рівня фінансової безпеки довірчих товариств / В.В. Шелест // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №12 (102). – С. 134 – 139.
50. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. Підручник. – К.: “Знання”, 2006. – 439 с.

51. Шерий Л. Р., Степасюк Л.М. Суліма Н.М., Величко О.В. / навч. посібник .; За ред. В.К. Збарського і В.І. Мацибори. – К.: «ЦП «КОМПРИНТ»», 2013. – 335 с.
52. [Електронний ресурс]Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
53. [Електронний ресурс]Режим доступу: <https://knowledge.allbest.ru>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Підприємство ТОВ НВО «ЕКОСОФТ»

Територія _____

Організаційно-правова форма господарювання _____

Вид економічної діяльності _____

Середня кількість працівників 193, осіб

Адреса, телефон _____

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ
за КОПФГ
за КВЕД

КОДИ	
	01
321090000	
120	
28.99	

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2016 р.

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	11699,7	23960,9
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	11699,7	23960,9
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	18347,6	30145,5
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	33071,1	76374,5

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	5598,0	2044,2
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	56890,9	108581,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	68590,6	132542,2
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21860,5	39414,3
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	21860,5	39414,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	46730,1	93127,9
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	46730,1	93127,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

ДОДАТОК Б

Підприємство

ТОВ НВО "ЕКОСОФТ"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ

01

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 31 грудня 2016 р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

І ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Зазвітний період	За аналогічний період попереднього року
	а	д	
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	347925,1	248007,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	238588,4	171831,6
Валовий: прибуток	2090		
Збито	2095		
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		

Збиток	2195		
Дохідвідучасті в капіталі	2200		
Іншіфінансовідоходи	2220		
Іншідоходи	2240		
Фінансовівитрати	2250		
Втративідучасті в капіталі	2255		
Іншівитрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	21410,6	7896
Збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) відприпиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17553,8	6474,7
Збиток	2355		

ДОДАТОК В

Підприємство ТОВ НВО «ЕКОСОФТ»

Територія _____

Організаційно-правова форма господарювання _____

Вид економічної діяльності _____

Середня кількість працівників 239, осіб

Адреса, телефон _____

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
		01
		321090000
		120
		28.99

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.**

Форма № 1 Кодза ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	23960,9	31251,8
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	23960,9	31251,8
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	30145,5	41308,5
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	76374,5	98345,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2044,2	3170,8
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	108581,3	148308,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	132542,2	189460,2
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	39414,3	57855,3
Капітал у дооцінках	1405		

Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	39414,3	57855,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	93127,9	118022,2
товари, роботи, послуги	1615		
розрахункамиз бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	93127,9	118022,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	132542,2	189460,2

ДОДАТОК Г

Підприємство	ТОВ НВО "ЕКОСОФТ"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
				01
(найменування)		за ЄДРПОУ		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 31 грудня 2017 р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Кодрядк а	Зазвітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	412653,3	347925,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	296730,7	238588,4
Валовий: прибуток	2090		
Збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	25672,1	21410,6
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	21051,2	17553,8
збиток	2355		